UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2020-2023

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Šebestíková

Obchodní společnosti a možnosti využití jednotlivých forem v podnikatelské činnosti

Praha 2023

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2020-2023

BACHELOR THESIS

Lucie Šebestíková

Business companies and possible choice od their legal forms for business activities

Prague 2023

The Bachelor Work Supervisor:

JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 06.03.2023 Jméno autorky .....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Aleši Zpěvákovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnoval.

Anotace

Téma bakalářské práce je zaměřeno na obchodní korporace, přičemž detailněji se autorka zabývá obchodními společnostmi osobními a kapitálovými a věnuje se dále obecněji jejich srovnání a také možnosti využití jednotlivých forem obchodních společností pro podnikatelskou činnost. Kromě základní charakteristiky obchodních společností a právních aspektů jejich založení pojednává tato bakalářská práce též o historickém vývoji právní legislativy obchodních společností a seznamuje čtenáře s právními pojmy jako je základní kapitál, vklad a podíl.

Klíčová slova

akciová společnost, komanditní společnost, obchodní právo, obchodní společnosti, podnikání, společnost s ručením omezeným, veřejná obchodní společnost, vznik obchodní společnosti.

Annotation

The topic of this bachelor thesis is focused on business corporations, whereas the author is concerned in detail with personal and capital business companies and concentrates in general on their comparison as well as their possible choice for business activities. Besides the basic characteristics of the business corporations deals the bachelor thesis with legal aspects of company establishment and also with the history of the business law and itroduces the reader legal terms such as registered capital, deposit and share.

Keywords

Business, business corporations, business law, establishment of a business company, general partnership, limited partnership, public limited company, private limited company.

ÚVOD **9**

1 OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI **10**

1.1 Stručná historie a přehled právní úpravy obchodních společností 10

1.2 Základní charakteristika obchodních společností 13

1.3 Pojem základního kapitálu a vkladu 15

1.4 Podíl 18

1.5 Založení a vznik obchodních společností 21

2 FORMY OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ A PRÁVNÍ ASPEKTY JEJICH ZALOŽENÍ **22**

2.1 Veřejná obchodní společnost 22

2.1.1 Základní charakteristika veřejné obchodní společnosti 22

2.1.2 Založení a vznik veřejné obchodní společnosti 25

2.1.3 Práva a povinnosti společníků 25

2.1.4 Organizační struktura veřejně obchodní společnosti 27

2.2 Komanditní společnost 28

2.2.1 Základní charakteristika komanditní společnosti 28

2.2.2 Založení a vznik komanditní společnosti 30

2.2.3 Práva a povinnosti společníků 31

2.2.4 Organizační struktura komanditní společnosti 33

2.3 Společnost s ručením omezeným 33

2.3.1 Základní charakteristika společnosti s ručením omezeným 34

2.3.2 Založení a vznik společnosti s ručením omezeným 36

2.3.3 Práva a povinnosti společníka 37

2.3.4 Organizační struktura společnosti s ručením omezeným 39

2.4 Akciová společnost 40

2.4.1 Základní charakteristika akciové společnosti 40

2.4.2 Založení a vznik akciové společnosti 43

2.4.3 Práva a povinnosti akcionářů.....47
2.4.4 Organizační struktura akciové společnosti.....49
3 VYUŽITÍ OBCHODNÍCH KORPORACÍ V PODNIKATELSKÉ ČINNOSTI.....51
3.1 Porovnání jednotlivých forem obchodních společností.....52
3.2 Obecný souhrn možností využití jednotlivých forem obchodních společností v podnikatelské činnosti.....54
ZÁVĚR.....56
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....57
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ.....59

ÚVOD

Bakalářská práce pojednává o platné české legislativní úpravě obchodních korporací a detailněji též o jednotlivých formách obchodních společností, neboť právě legislativní podmínky a přehlednost právní úpravy podnikání jsou stejně jako orientace v charakteristických znacích obchodních společností, právních aspektech a náročnosti jejich založení a především pak také porozumění právům a povinnostem jejich zakladatelů a společníků klíčovými kritérii pro správný výběr formy obchodní společnosti pro podnikatelskou činnost.

Autorka se tedy nesoustřeďuje přímo na problematiku podnikání jako takovou či na jednotlivá odvětví podnikatelské činnosti, ale právě spíše na podání přehledného výkladu právních atributů a srozumitelné charakteristiky osobních a kapitálových obchodních společností, poněvadž je přesvědčena, že správné porozumění platné legislativě v souvislosti s výčtem charakteristických rysů a práv a povinností spjatých s jednotlivými typy obchodních společností jsou vedle náročnosti jejich založení a administrativní a finanční zátěží s tím spojené, tím nejlepším předpokladem pro výběr správné formy obchodní společnosti pro podnikatelské účely. A právě správně zvolená právní forma obchodní společnosti je nesmírně důležitým krokem k naplnění úspěchu zvoleného obchodního plánu, a tudíž i pro rozvoj podnikání v České republice.

Cílem bakalářské práce je představit jednotlivé formy obchodních korporací, seznámit čtenáře s platnou právní legislativou, která obchodní korporace upravuje a v obecném měřítku pak přiblížit možnosti využití osobních a kapitálových obchodních společností pro podnikatelskou činnost formou porovnání klíčových kritérií pro volbu právní formy podnikání a rekapitulací jejich výhod a nevýhod.

Pro větší přehlednost a logičnost je tato bakalářská práce rozdělena do tří hlavních kapitol, které jsou následně rozčleněny na podkapitoly, které jsou zaměřeny na konkrétní téma. První kapitola se věnuje obecné úprava obchodních korporací a s ní spojené platné právní legislativě, přičemž pro úplnost je zde zmíněn i historický přehled právní úpravy obchodních společností. Na ni pak plynule tematicky navazuje nejobsáhlejší, druhá, kapitola, jejímž obsahem je podrobná charakteristika obchodních společností. Poslední kapitola pak pojednává o porovnání jednotlivých forem obchodních společností v souvislosti s hlavními kritérii pro výběr správné formy obchodní společnosti v rámci využití v podnikání.

1 OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Tato kapitola ve svém počátku přináší stručný pohled do historie vývoje obchodního práva a právních předpisů na území dnešní České republiky a v dalších oddílech se pak zabývá přehledem obchodních korporací dle nynější platné legislativy a následně také charakteristikou několika společných znaků obchodních korporací a osvětluje tak pojem základního kapitálu, vkladu, podílu, založení a vzniku obchodní korporace.

1.1 Stručná historie a přehled právní úpravy obchodních společností

Vývoj obchodního práva a jeho kodifikace na území současné České republiky z historického hlediska byly a stále jsou silně ovlivněny rakouským a německým právem. První celistvější zákonnou úpravou obchodního práva, platnou v českých zemích, byl zákon č. 1/1863 ř. z., obecný zákoník obchodní, který nabyl účinnosti dne 1. 7. 1863. Po vzniku Československé republiky byl v rámci komplexní recepce přejat do československého právního řádu. Zejména praktické obtíže plynoucí z právního dualismu právního řádu, neboť na Slovensku platil obchodní zákoník uherský, vedly ve třicátých letech k zahájení prací na vypracování nového obchodního zákona, který by byl jednotný pro celou ČSR. Tento proces však z řady důvodů, především politických, zůstal pouze v návrhu (tiskem vyšla v roce 1937 jeho část pod názvem Osnova obchodního zákona). Původní obecný obchodní zákoník tudíž platil až do konce roku 1950, kdy byl zrušen občanským zákoníkem, z. č. 141/1950 Sb., který „sjednotil“ tehdejší československé soukromé právo. Vedle toho platily i jiné právní předpisy, např. akciový zákon č. 243 z roku 1949, jejichž praktický význam byl však pouze marginální. [1]

Přijetím nového občanského zákoníku došlo na dlouhá léta k přetržení vývoje obchodního práva. V 60. letech byl pak přijat zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník. Tento zákon však nelze považovat za právní předpis práva obchodního. Šlo o svébytný právní předpis, který upravoval zejména vztahy mezi socialistickými organizacemi navzájem a státem. [2] Všechny organizace měly přiznánu speciální právní subjektivitu, což výrazně omezovalo

1 PARLAMENT ČR, Poslanecká sněmovna. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Nakladatelství ANAG, 2012, str. 3

2 Tamtéž, s. 3

jejich účast v právních vztazích, protože byla vymezena plněním jejich „společenských úkolů“. Tento stav trval až do pádu totalitního režimu na konci roku 1989.[3]

Změny po roce 1989 pak upravil obchodní zákoník, zákon č. 513/1991 Sb., jež byl od svého přijetí v roce 1991 předmětem rozsáhlých diskusí odborné veřejnosti. Je tomu tak zejména proto, že ačkoliv byl koncipován jako projekt sledující definitivní a dobré řešení, nutné pro přechod od direktivně řízené ekonomiky k ekonomice tržní, záhy se však projevily jeho nedokonalosti a neschopnost odolávat novelizačním tlakům. Již v té době se diskutovala komplexní rekodifikace soukromého práva. K takovému kroku však do přijetí věcného záměru občanského zákoníku docházelo velmi pomalu a obchodní zákoník tak, namísto celkově nového pojetí, prošel pouze celou řadou dílčích změn. Příčinami tohoto vývoje byly např. nutná společenská potřeba, včetně nezbytnosti harmonizovat naše právo s právem Evropské unie [4]

V souvislosti s přijetím občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. a se zrušením obchodního zákoníku, byl přijat zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky byl schválen dne 16. 12. 2011, Senátem Parlamentu České republiky pak 25. 01. 2012 a prezidentem České republiky byl podepsán 20. 02. 2012. Účinnosti zákon o obchodních korporacích nabyl 01. 01. 2014.

Zákon o obchodních korporacích byl připravován po přijetí věcného záměru občanského zákoníku, což mělo hned několik důsledků. Hlavními principy navržené úpravy se tak staly především tyto:

- koncepce nového zákona zřetelně akcentuje výsostné postavení budoucího občanského zákoníku v právu soukromém,
- nepokouší se jít cestou uměle vytvářeného vlastního pojmosloví a specifické pojmy přijme jen v rozsahu odůvodněném povahou věci, též s přihlédnutím k tradičnímu pojetí obchodního práva,
- v obecné rovině se řídí obecnými zásadami tak, jak jsou vytknuty ve věcném záměru občanského zákoníku.[5]

3 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 45.

4 PARLAMENT ČR, Poslanecká sněmovna. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Nakladatelství ANAG, 2012, str. 4

5 Tamtéž, s. 5

Okruh pramenů práva obchodních společností není taxativně vymezen právními předpisy. Základními prameny jsou předpisy soukromého práva , a to zákon o obchodních korporacích a občanský zákoník, přičemž občanský zákoník je subsidiárním předpisem pro situace, které nelze řešit podle zákona o obchodních korporacích. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) je tedy *lex specialis,* který upravuje vztahy, související výhradně s obchodními korporacemi.[6]

První zásadní novela zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů, byla dne 29. ledna 2020 podepsána prezidentem republiky a účinnosti nabyla dne 1. ledna 2021. Novela přináší v oblasti obchodních korporací mnoho změn, přičemž patrně nejvýznamněji zasahuje do úpravy monistického systému vnitřní struktury uspořádání akciových společností, který se díky nim má stát vysoce funkčním a konkurenceschopným vůči monistickým modelům v jiných evropských státech.[7]

Novelou je zákon č. 33/2020, Sb. a sleduje tři základní okruhy problémů či cílů. Prvním je transpozice směrnice o digitalizaci. Cílem směrnice je umožnit plně elektronické vytvoření kapitálových společností, minimálně pak společností s ručením omezeným, za využití vzorových společenských smluv a dále posílení využívání digitálních nástrojů v průběhu celého životního cyklu obchodních korporací, respektive s ohledem na působnost směrnice kapitálových společností. To znamená zejména možnost obchodních korporací zapisovat údaje do veřejného rejstříku a ukládat listiny do sbírky listin plně elektronickou formou a zřizovat pobočky v jiných členských státech plně elektronickou formou. Stejně tak se posiluje rozsah údajů veřejně a bezplatně přístupných o všech kapitálových společnostech zapsaných v členských státech Evropské unie na internetových stránkách i výměna informací mezi obchodními rejstříky členských států.[8]

Druhý okruh pak zahrnuje změny navazující na poznatky praxe v oblasti fungování veřejných rejstříků. Jde jednak o změny v rozsahu dobrovolně zapisovaných údajů (např. možnost zapisovat i adresu pro doručování nebo zápis organizačních složek zahraničních fundací a zahraničních ústavů) a také o změny vyjasňující některé stávající

6 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. *Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance.* 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 21

7 EPRAVO.CZ: Novela zákona o obchodních korporacích aneb jaké změny přinese [online]. © 10.03.2020 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-obchodnich-korporacich-aneb-jake-zmeny-prinese-110700.html

8 ZAKONYPROLIDI.CZ: Zákon č. 33/2020 Sb. [online]. © 2020 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-33, s. 18

otázky či neduhy fungování veřejných rejstříku (rozsah zapisovaných údajů u zahraničního spolku, místní příslušnost soudu pro zápis zahraničního spolku, omezení konfliktů totožných zápisů rejstříkových soudů a notářů).[9]

Třetí okruh tvoří technické změny textu a opravy legislativně technické povahy především v zákoně o obchodních korporacích.[10]

1.2 Základní charakteristika obchodních společností

Dle občanského zákoníku, a to konkrétně dle § 20 odst. 1, je obchodní korporace právnickou osobou, neboť jde o organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost. Občanský zákoník také dále v § 118 uvádí, že právní osobnost mají obchodní korporace od svého vzniku až do svého zániku.[11]

Všechny právnické osoby jak způsobilost deliktní, tak i způsobilost k jednání, ale na rozdíl od osob fyzických nemohou vzhledem ke své povaze jednat samy svými činy. Za právnické osoby musí vždy jednat oprávněné osoby a toto jednání pojmenovává občanský zákoník jako zastoupení.[12]

Zákon o obchodních korporacích neuvádí žádnou legální definici obchodních korporací, namísto ní obsahuje v § 1 odst. 1 pouze výčet druhů obchodních korporací, kterými jsou:

- obchodní společnosti; a
- družstva.

Pojem „obchodní korporace“ je tedy nutno rozlišovat jako zastřešující pojem, pod nějž spadá užší pojem „obchodní společnosti“.[13]

9 Tamtéž, s. 18

10 Tamtéž, s. 18

11 CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝ, V. Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0, s. 2

12 ROZEHNAL, A. Obchodní právo. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-524-1, s. 36

13 CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝ, V. Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0, s. 2-3

Obchodními společnostmi, pro které zákon o obchodních korporacích zavádí v § 1 odst. 1 legislativní zkratku „společnost“, jsou pak dle § 1 odst. 2 tyto:

- veřejná obchodní společnost (VOS);
- komanditní společnost (KS);
- společnost s ručením omezeným (SRO);
- akciová společnost (AS);
- evropská společnost (ES); a
- evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS).[14]

V rámci třídění obchodních korporací je nutno zmínit, že do kategorie družstev řadí zákon o obchodních korporacích družstvo a evropskou družstevní společnost. Pojem „družstvo“ se tedy užívá ve dvojím smyslu, a to jednak jako souhrnná kategorie zastřešující jak českou, tak evropskou formu družstevní korporace, současně tak zákon označuje jednu z jejích forem upravenou českým právem. Na rozdíl od převažujících zahraničních přístupů nejsou tedy družstva v pojetí českého práva považována za obchodní společnost.[15]

Dle § 1 odst. 2 rozlišuje zákon o obchodních korporacích obchodní společnosti na osobní a kapitálové. Legislativní zkratku „osobní společnost“ používá zákon o obchodních korporacích pro veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost. Jako „kapitálovou společnost“ pak označuje společnost s ručením omezeným a akciovou společnost.[16]

Obě skupiny mají určité společné charakteristiky, přičemž každá ze čtyř typů obchodních společností má i v rámci dané skupiny určité odlišnosti. Výčet obchodních společností je taxativní a nelze jej rozšiřovat. Zákon o obchodních korporacích tak reaguje na skutečnost, že všechny čtyři regulované obchodní společnosti vykazují určité rozdíly a ani u společností v kategorii osobních či kapitálových nejsou jednotlivá pravidla určená pro společnosti shodná.[17]

Osobní společnosti mohou být založeny jen za podnikatelským účelem či za účelem správy vlastního majetku. Charakteristickým znakem osobních společností je pak solidární

14 Tamtéž, s. 3

15 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 94

16 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

17 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. *Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance.* 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 24

ručení společníků celým svým majetkem a jejich osobní účast na podnikání osobní obchodní společnosti bez povinnosti vnést vklad. Toto pravidlo má však výjimku a tou je postavení komanditistů, které se blíží spíše postavení společníků kapitálových společností, kteří ručí pouze omezeně do výše svého nesplaceného vkladu. V osobních společnostech mohou mít společníci pouze jeden podíl, avšak toto neplatí pro podíl komanditisty. V osobních společnostech také nemůže být podíl vtělen do cenného papíru.[18]

Naopak kapitálové společnosti mohou být založeny jak za podnikatelským, tak za nepodnikatelským účelem a společník se na kapitálových společnostech podílí svým majetkem v podobě vkladu a do výše svého vkladu ručí za své podnikatelské riziko. Kapitálová společnost může být založena také jako jednočlenná společnost. Vznikne tedy tak, že ji založí jediný zakladatel nebo se všechny podíly soustředí v rukou jediného společníka. Společníci jsou totiž oprávněni nabývat v kapitálových společnostech více podílů a podíl společníka v kapitálové společnosti může být představován cenným papírem.[19]

Z hlediska podnikání je pak právě ručení společníků za dluhy společnosti tou otázkou, která má při samotném zvažování výběru právní formy obchodní společnosti zpravidla klíčový význam.[20]

1.3 Pojem základního kapitálu a vkladu

Legální definice základního kapitálu je pro všechny typy obchodních společností upravena v zákoně o obchodních korporacích v § 30 a dle tohoto právního ustanovení je základním kapitálem obchodní korporace souhrn všech vkladů.[21] Základní kapitál musí být vyjádřen v jednotkách české měny. Pokud však akciová společnost vede podle zvláštního zákona účetnictví v eurech, smí být její základní kapitál v eurech vyjádřen. Základní kapitál souvisí s financováním obchodní společnosti, neboť právní podmínkou zápisu kapitálové společnosti do obchodního rejstříku je právě nutnost prokázat existenci stanovené výše majetku společnosti v době zápisu. Tato zákonná podmínka musí být vždy, ať už formou peněžní či nepeněžní. Základní kapitál se po zápisu do obchodního rejstříku stává následně

18 Tamtéž, s. 24
19 Tamtéž, s. 24
20 Tamtéž, s. 24
21 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

pouhou účetní hodnotou, a to z toho důvodu, že obchodní společnost smí s těmito finančními prostředky volně nakládat a využít je tak na svou podnikatelskou činnost.

Zákonnou povinnost vnést do obchodní korporace při jejím založení předměty vkladů a podílet se tak tedy na vytvoření základního kapitálu mají všichni členové obchodní korporace s výjimkou neomezeně ručících členů osobních společností. Pro akciovou společnost zákon stanoví minimální výši základního kapitálu, a to 2 miliony korun (nebo 70 tisíc euro) a určuje tímto minimální částku, které musí dosáhnout hodnota věcí, které se budoucí akcionáři zavazují vložit do akciové společnosti za účelem nabytí účasti v ní. Výše minimálního vkladu do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným je určena částkou 1 Kč, čímž se zákon vyjadřuje i k minimální výši základního kapitálu pro jedno, dvou či vícečlennou společnost s ručením omezeným. Také pro komanditní společnost nebo družstvo nestanoví zákon minimální výši základního kapitálu, avšak komanditisté i členové družstva mají zákonnou vkladovou povinnost. Z toho tedy vyplývá, že základní kapitál vytvářejí povinně všechny obchodní korporace s výjimkou veřejné obchodní společnosti. Do obchodního rejstříku se pak ale zapisuje výše základního kapitálu pouze u akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným.[22]

Základní kapitál může být v průběhu činnosti obchodní společnosti zvyšován nebo případně i snižován (např. u společnosti s ručením omezeným je možno základní kapitál zvýšit vstupem dalšího společníka). „*Základní kapitál obchodní společnosti se zvyšuje novými peněžitými nebo nepeněžitými vklady společníků, v akciové společnosti obvykle vydáním nových akcií nebo zvýšením nominální hodnoty dříve vydaných akcií, nebo příděly z nerozděleného zisku. Snížení základního kapitálu lze provést jen do výše stanovené zákonem. V akciové společnosti se snížení provádí snížením nominální hodnoty akcií výměnou za nové akcie nebo vyznačením jejich nižší nominální hodnoty nebo vyjmutím určitého počtu akcií z oběhu. Základní kapitál se snižuje i v případě, že se snižují aktiva společnosti nebo došlo-li k takové ztrátě, kterou nelze uhradit z rezervního fondu nebo ji nelze převést do dalšího roku.*“[23]

Charakteristika právního pojmu vklad je nezbytná pro pochopení vztahu společníka a obchodní korporace v případě společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti

22 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 122

23 HOLEČKOVÁ, L., HYRŠLOVÁ, J. Ekonomika podniku. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2018. ISBN 978-80-87839-90-4, s. 54

a družstva.[24] „*Vklad vyjadřuje v penězích hodnotu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace. U akciové společnosti se vklad označuje jako jmenovitá nebo účetní hodnota akcie.*“[25]

Společníci kapitálových společností, komanditisté a členové družstva mají zákonnou povinnost vložit do obchodní korporace vklady (členové družstva pak členské vklady), jimiž se podílejí na jejím základním kapitálu.[26] Jak lze splnit vkladovou povinnost, specifikace předmětu vkladu a právní vymezení pojmu vklad je dáno v § 15 v odst. 1 – 3 zákona o obchodních korporacích.

Co představuje předmět vkladu, jeho hodnotu a způsob vložení, je pak specifikováno v zákonném rámci v zakladatelském právním jednání, přičemž uvedení přesné výše vkladu je dle § 92 odst. 2 zákona o obchodních korporacích považováno za záležitost zcela nezbytnou pro právní existenci obchodních korporací, jichž se zákonná povinnost vkladu dotýká. Povinnost poskytnout obchodní korporaci předmět vkladu je označováno jako vkladová povinnost. Tato povinnost může být členy obchodní korporace převzata nejen při jejím založení, ale i po jejím vzniku, a to při tzv. efektivním zvyšování základního kapitálu. Vkladová povinnost je obsahem závazku mezi vkladatelem a obchodní korporací. Právní skutečností, která zakládá závazek ke splnění vkladové povinnosti ve fázi před vznikem obchodní korporace je společenská smlouva. Jelikož kapitálová společnost může být založena i jen jedinou osobou, je v takovém případě zavazujícím důvodem zakladatelská listina, v akciové společnosti je pak označována jako stanovy a tato je jednostranným právním jednáním zakladatele ve prospěch budoucí společnosti. Vkladová povinnost zaniká jejím splněním, tedy splacením peněžitého předmětu vkladu či vnesením nepeněžitého předmětu vkladu. Peněžitými předměty vkladů se rozumí peníze jako platidlo. Peníze jsou nejčastějším předmětem vkladu, splácejí se na zvláštní účet s omezenou dispozicí. Nepeněžité předměty vkladů pak tvoří značně nesourodou skupinu věcí v právním smyslu. Nepeněžitým předmětem vkladu tak tedy mohou být věci nemovité, ale též i věci nemovité (např. osobní či nákladní automobil, počítačová sestava, závod nebo jeho část, pohledávka, cenné papíry aj.). Jelikož členové splněním své vkladové povinnosti přispívají k majetkovému

24 CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝ, V. Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0, s. 29

25 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 25

26 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 115

„vybavení“ obchodní korporace, nemůže být předmětem vkladu věc jakákoliv, ale pouze ta, kterou je možno ocenit penězi a také ji převádět. Ocenění nepeněžitého předmětu vkladu je pak povinnou součástí společenské smlouvy. V případě nemovité věci se při jejím vnášení ještě před vznikem obchodní korporace postupuje tak, že ji vkladatel spolu s prohlášením o vnesení předá správci vkladů, přičemž prohlášení slouží jako podklad pro pozdější vklad vlastnického práva obchodní korporace do katastru nemovitostí a musí mít tudíž výhradně písemnou formu s ověřeným podpisem. Vkladatel smí současně vkládat předmět vkladu jak peněžitý, tak i nepeněžitý. [27]

Předměty nepeněžitého vkladu jsou však zákonem o obchodních korporacích omezeny, neboť tento v § 17 v odstavci 3 výslovně říká, že nepeněžitým vkladem obecně nesmí být práce ani služby.[28]

Ve fázi před svým vznikem, kdy obchodní korporace ještě jako právní subjekt neexistuje, je nezbytné, aby ji jako věřitelku, které je určeno plnit povinnost vkladu, zastoupila jiná osoba. Tuto funkci plní tzv. správce vkladů. Ten namísto vznikající obchodní korporace přijímá předměty vkladů, vydává potvrzení o jejich vnesení či splacení a spravuje je až do doby, kdy obchodní korporace právně vznikne. Jakmile dojde ke vzniku obchodní korporace, pak je správce vkladů povinen jí všechny předměty vkladů předat, a to zásadně spolu s plody a užitky z nich. Správce vkladů je tedy tak současně garantem reálného splacení či vnesení vkladů, což se projevuje tím, že vydává prohlášení o splnění vkladové povinnosti, které je povinnou přílohou návrhu na zápis obchodní korporace do obchodního rejstříku. Zakladatelé určují osobu správce vkladů v zakladatelském právním jednání a může jí být některý ze zakladatelů nebo třetí osoba. Navržený správce vkladů musí se svým určením vyslovit souhlas a tímto pak z jeho strany dochází k přijetí příkazu.[29]

1.4 Podíl

Co přesně podíl představuje je vymezeno v § 31 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, a to následovně: „*Podíl představuje účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí.*“[30]

27 Tamtéž, s. 115-117

28 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

29 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 116-117

30 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

Z výše uvedené definice tedy vyplývá, že podíl představuje míru práv a povinností společníka na společnosti, přičemž zákon o obchodních korporacích rozlišuje:

- podíl na zisku,
- podíl na likvidačním zůstatku,
- vypořádací podíl.[31]

Podíl lze tedy na základě tohoto pojetí vyjádřit tak, že není ničím jiným než specifickým označením pro zvláštní druh právního vztahu, který existuje mezi společníky a obchodní korporací v souvislosti s jejich účastí v ní.[32]

Současně je jeho obsah chápán také jako věc v právním smyslu, neboť občanský zákoník definuje v § 489 věc jako „*vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí*“.[33] Dle § 489 a následujících z hlediska rozdělení věcí není podíl věcí nemovitou a je tedy věcí movitou a jelikož nemá hmotnou povahu, neboť je ryzím výtvorem práva, pak je věcí nehmotnou.[34]

Podíl na zisku se stanovuje na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky, kterou schvaluje nejvyšší orgán obchodní společnosti. Zisk a jiné vlastní zdroje lze na základě takto schválené řádné či mimořádné účetní závěrky rozdělit do konce účetního období následujícího po účetním období, za které byla účetní závěrka sestavena. Od 1. 1. 2021 umožňuje zákon o obchodních korporacích rozdělit výsledek hospodaření posledního účetního období zvýšený o výsledek hospodaření minulých let a o ostatní fondy, které je možno užít dle rozhodnutí společností, snížený o příděl do rezervního fondu a o příděl do jiných fondů zřízených dle zákona, dále snížený o částku neodepsaných nákladů na vývoj, pakliže jsou v aktivech. Primárně se zisk rozděluje mezi společníky obchodní společnosti, přičemž ustanovení je dispozitivní a tudíž je toto možné ve společenské smlouvě upravit odchylně.[35]

Rozhodnutí o vyplacení podílu na zisku a na jiných vlastních zdrojích je plně v kompetenci statutárního orgánu. Pokud je rozdělení v rozporu se zákonem, pak se podíly na zisku nebo jiných vlastních zdrojích nevyplatí. Pokud však členové statutárního orgánu, kteří s vyplacením v rozporu se zákonem souhlasili a takto vědomě učinili, má se za to,

31 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 27

32 CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝ, V. Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0, s. 54

33 Česká republika. Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. In: Sbírka zákonů ČR

34 CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝ, V. Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0, s. 54

35 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 27

že nejednali s péčí řádného hospodáře. V osobních společnostech je podíl na zisku splatný do 6 měsíců od konce účetního období a v kapitálových společnostech do 3 měsíců ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí statutárního orgánu obchodní společnosti o jeho rozdělení. Vyplacený podíl na zisku se nevrací, avšak toto neplatí pouze v případě, kdy osoba, které byl podíl na zisku vyplacen, věděla či měla vědět, že při jeho vyplacení byly porušeny podmínky stanovené zákonem.[36]

Právo na vypořádací podíl vzniká společníkovi v případě, kdy mu zaniká účast ve společnosti za jejího trvání bez právního nástupce. Způsob určení výše vypořádacího podílu může být určen společenskou smlouvou a pokud tomu tak není, stanoví se výše vypořádacího podílu ke dni zániku účasti společníka v obchodní korporaci, a to z vlastního kapitálu zjištěného v mezitímní, řádné nebo mimořádné účetní závěrky sestavené ke dni zániku účasti společníka v obchodní korporaci. Vypořádací podíl se určuje poměrem podílů společníků u jednotlivých forem obchodních korporací a vyplácí se v penězích a bez zbytečného odkladu ihned poté, co je nebo mohla být zjištěna jeho výše. Avšak i toto ustanovení je dispozitivní a společenskou smlouvou může být určena lhůta jiná.[37]

Na podíl na likvidačním zůstatku má právo každý společník při zrušení obchodní korporace s likvidací. Nejprve se likvidační zůstatek rozdělí mezi společníky do výše, v jaké splnili svou vkladovou povinnost a pokud na toto rozdělení likvidační zůstatek nestačí, podílejí se společníci na výši likvidačního zůstatku v poměru k výši svých vnesených vkladů. Likvidační zůstatek musí být likvidátorem vyplacen bez zbytečného odkladu po schválení návrhu na použití likvidačního zůstatku. Pokud takový návrh schválen není, pak o rozdělení likvidačního zůstatku rozhodne na návrh likvidátora nebo společníka soud. Podíl na likvidačním zůstatku se vyplácí v penězích, avšak dohodou společníků či společenskou smlouvou lze určit i jiný způsob výplaty.[38]

Aby bylo možno správně pochopit podstatu podílu, je nutno brát v potaz nejen povahu podílu jako věci v právním smyslu, ale také jeho povahu kvalitativní a kvantitativní. „*Na rozdíl od právních vztahů s osobami stojícími mimo obchodní korporaci se podíl dotýká tzv. vnitřních záležitostí obchodní korporace, zejména určování jejího směřování a nakládání s výsledky její činnosti. Tato stránka podílu má kvalitativní aspekt, tedy práva a povinnosti, jež obecně plynou společníkům z účasti na obchodní korporaci, a dále aspekt kvantitativní*

36 Tamtéž, s. 28
37 Tamtéž, s. 28-29
38 Tamtéž, s. 29

vyjadřující míru vlivu konkrétního společníka na směřování obchodní korporace a nakládání s výsledky její činnosti."[39] Ucelený přehled vymezení podílu a jeho kvalitativní a kvantitativní stránky je znázorněn ve schématu níže.

Obr. 1 Schematické vyjádření podílu

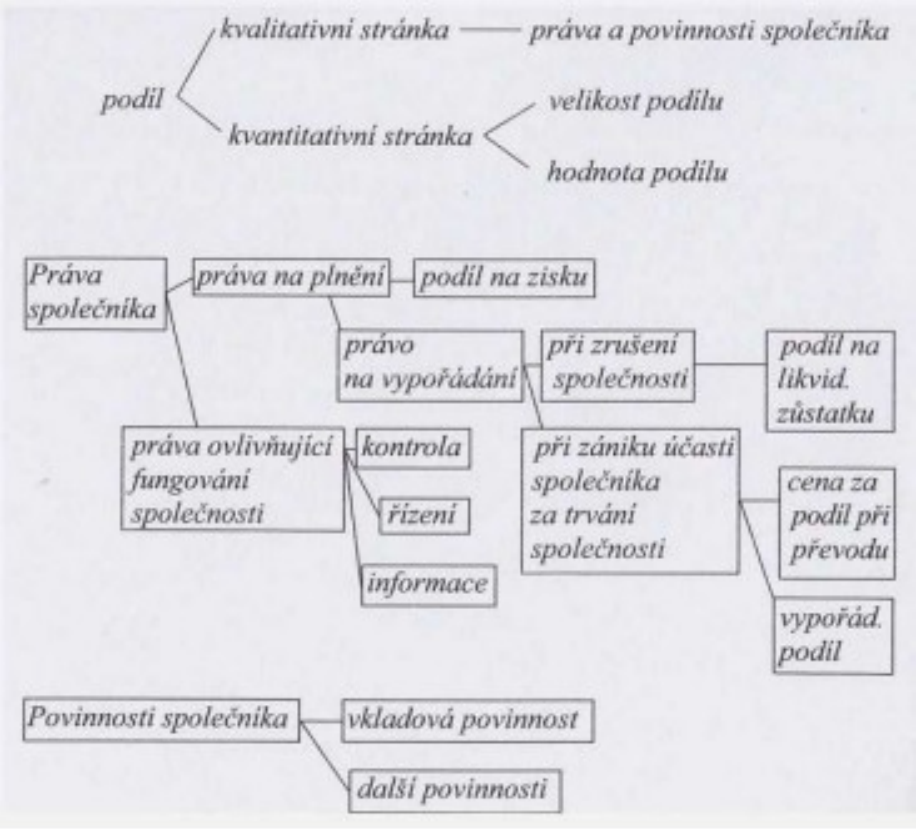

Zdroj: ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-048-5, s. 68

1.5 Založení a vznik obchodních společností

Problematika založení a vzniku obchodních společností je legislativně upravena jednak v občanském zákoníku a také v zákoně o obchodních korporacích. Jedná se o dva odlišné pojmy, jejichž význam je nutno dobře rozlišovat.

Obchodní společnost je jako právnická osoba založena na základě právního jednání, jež spočívá v uzavření společenské smlouvy, popř. schválení stanov, nebo v případě jediného zakladatele ve vyhotovení zakladatelské listiny. Tímto krokem jsou vytvořeny právní předpoklady proto, aby mohla vzniknout, tedy být zapsána do obchodního rejstříku.

39 CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝ, V. Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0, s. 54

2 FORMY OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ A PRÁVNÍ ASPEKTY JEJICH ZALOŽENÍ

V této kapitole budou podrobněji představeny formy osobních a kapitálových obchodních společností se zaměřením na charakteristiku jednotlivých společností, jejich organizační strukturu a právní aspekty jejich založení a stručnější ucelenější přehled práv a povinností společníků těchto společností.

Pokud počet členů obchodní korporace klesne pod jeho zákonem stanovený počet, pak soud takovou obchodní korporaci i bez návrhu zruší a rozhodne o její likvidaci, přičemž nejdříve jí poskytne přiměřený čas, aby měla možnost zjednat nápravu.[40]

2.1 Veřejná obchodní společnost

Nejdůležitějším aspektem pro veřejnou obchodní společnost je fakt, že nikdy nemůže vzniknout jako jednočlenná, pro její založení je nutno vždy nejméně dvou osob a ani během své existence se zákonná podmínka, kdy tuto společnost musí tvořit alespoň dva společníci, nesmí změnit, přičemž společníci vždy ručí za dluhy společnosti společně a nerozdílně.

2.1.1 Základní charakteristika veřejné obchodní společnosti

Veřejná obchodní společnost je typem osobní obchodní společnosti a je v zákoně o obchodních korporacích, a to konkrétně v § 95 odst. 1, definována jako *„Veřejná obchodní společnost je společnost alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně.“*[41]

V odstavci 2 – 3 § 95 je dále řečeno, že „v *případě, kdy je společníkem právnická osoba, vykonává společnická práva a povinnosti jí pověřený zmocněnec, kterým může být pouze*

40 ROZEHNAL, A. Obchodní právo. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-524-1, s. 32

41 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

fyzická osoba“[42] a také, že společníkem nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurs, nebo byl konkurs zrušen proto, že je jeho majetek zcela nepostačující. Pokud je tento zákaz daný zákonem porušen, taková osoba se společníkem nestane, i když společnost vznikne.[43]

Jak zákon o obchodních korporacích ukládá, musí být veřejná obchodní společnost založena minimálně dvěma osobami, přičemž počet společníků nesmí klesnout pod dva ani po celou dobu trvání společnosti. Pakliže by přeci jen došlo k tomu, že by v kterémkoli momentě během doby trvání společnosti klesl počet společníků pod zákonný limit, pak by soud podle § 211 odst. 2 občanského zákoníku po marném uplynutí přiměřené lhůty ke zjednání nápravy veřejnou obchodní společnost zrušil a rozhodl o její likvidaci a následně pak podle § 113 odst. 1 písm. b zákona o obchodních korporacích by společnost byla zrušena dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu.[44]

Pro případ nabytí podílu ve veřejné obchodní společnosti do společného jmění manželů je nutno dodržet požadavek vyjádřený v § 715 odst. 1 občanského zákoníku, tedy nutnost poskytnout souhlas druhého manžela, pakliže součást společného jmění, jež má být použita k podnikání jednoho z manželů, přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů. Pokud byl druhý manžel opomenut, pak se může dovolat neplatnosti takového jednání.[45]

Dle § 423 odst. 1 občanského zákoníku je obchodní firmou veřejné obchodní společnosti je jméno, pod nímž je veřejná obchodní společnost zapsána do obchodního rejstříku.[46] Firma veřejné obchodní společnosti musí také vždy obsahovat ještě dodatek, který tuto formu obchodní korporace přesně identifikuje. Konkrétní podoby dodatku jsou upraveny v § 96 zákona o obchodních korporacích a jsou standardně jako v případě ostatních obchodních korporací rozděleny na plné označení této formy obchodní společnosti („veřejná obchodní společnost“) nebo může být toto značení nahrazeno zkratkou „veř. obch. spol.“ či „v. o. s.“. Pokud firma veřejné obchodní společnosti obsahuje ve svém kmeni jméno alespoň jednoho ze společníků, připouští zákon dodatek „a spol.“[47]

---

42 Tamtéž

43 Tamtéž

44 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 287

45 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 44

46 Česká republika. Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. In: Sbírka zákonů ČR

47 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 288

Veřejná obchodní společnost patří do kategorie osobních obchodních společností. „*Z osobní povahy veřejné obchodní společnosti vyplývá požadavek na osobní účast společníků na podnikání nebo správě majetku společnosti, a tím i na individuální příspěvek každého ze společníků na výkonu a rozvoji aktivity, pro kterou byla veřejná obchodní společnost založena.*“[48] Dle § 2 odst. 1 je dáno, že každá osobní společnost a tím tedy i veřejná obchodní společnost může být založena jen ke dvěma účelům, a to k podnikatelskému účelu nebo ke správě vlastního majetku. Výkladu výkonu podnikatelské činnosti je podle § 420 odst. 1 občanského zákoníku třeba rozumět tak, že se jedná o výkon samostatně výdělečné činnosti na vlastní účet a odpovědnost společnosti živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Oproti tomu správa vlastního majetku není podnikáním a nemůže tedy ani být předmětem podnikání osobní společnosti. Jedná se totiž o činnost, která je vlastní každé obchodní společnosti, neboť je nezbytná k jejímu řádnému fungování, a to konkrétně o taková právní jež se váží k péči a k obhospodařování vlastního majetku obchodní společnosti, a to jako jediného cíle, pro který byla společnost založena (tím se odlišuje veřejná obchodní společnost založená za účelem správy vlastního majetku od veřejné obchodní společnosti založené za účelem podnikání, která sice také spravuje svůj majetek do společnosti vnesený či vytvořený, avšak nikoliv jako hlavní a jediný předmět své činnosti). Správa vlastního majetku proto nevyžaduje žádné úřední povolení.[49]

Mezi pojmové znaky veřejné obchodní společnosti tedy patří:

- účast minimálně dvou osob na společnosti,
- společníkem může být jak fyzická, tak právnická osoba,
- neomezené solidární ručení společníků za dluhy společnosti,
- účast společníků na jejím podnikání nebo správě jejího majetku.[50]

2.1.2 Založení a vznik veřejné obchodní společnosti

Dle § 6 odst. 1 zákona o obchodních korporacích se veřejná obchodní společnost zakládá společenskou smlouvou, která je, s ohledem na nepřípustnost jednočlenné veřejné obchodní

48 Tamtéž, s. 288

49 Tamtéž, s. 288

50 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 44

společnosti, jedinou formou zakladatelského právního jednání. Společenská smlouva veřejné obchodní společnosti vyžaduje písemnou formu s ověřenými podpisy všech společníků.[51]

Kromě sídla společnosti a určení sídla statutárního orgánu včetně jeho prvních členů musí společenská smlouva obsahovat také následující:

- obchodní formu společnosti,
- předmět podnikání společnosti nebo údaj, že byla založena za účelem správy vlastního majetku, a
- určení společníků uvedením jména nebo jmen a příjmení, v případě právnické osoby názvu a bydliště nebo sídla.[52]

K fakultativním náležitostem se řadí odlišná úprava statutárního orgánu, velikost podílů, počet hlasů společníků, určení poměru rozdělení zisku a ztráty, možnost vložit vklad společníka či zvláštní úprava zákazu konkurence.[53]

Společenskou smlouvu je možno změnit výhradně dohodou všech společníků. Pokud by změna společenské smlouvy zasahovala do práv společníků, pak je ke změně nezbytný i souhlas těch společníků, do jejichž práv se zasahuje.[54]

Jako právnická osoba vzniká veřejná obchodní společnost dnem svého zápisu do obchodního rejstříku.

2.1.3 Práva a povinnosti společníků

Charakteristickým rysem pro veřejnou obchodní společnost je úzký vztah mezi společníky a společností, jež předpokládá, že společnost bude čerpat z osobních kvalit, umu, dovedností a profesních zkušeností společníků. Na rozdíl od kapitálových společností se ve veřejné obchodní společnosti v podstatně větším rozsahu realizuje autonomie vůle společníků při úpravě jejich práv a povinností, což koresponduje se skutečností, že zákon

51 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 292

52 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 44-45

53 Tamtéž, s. 45

54 Tamtéž, s. 45

upravuje pouze základní práva a povinnosti společníků s tím, že podrobnější úpravu ponechává na vůli společníků projevené v úpravě společenské smlouvy.[55]

Dle § 95 odst. 1 zákona o obchodních korporacích je základní povinností každého společníka veřejné obchodní společnosti osobně se účastnit na podnikání společnosti nebo na správě jejího majetku. Mezi další povinnost patří pak propojenost každého společníka se společností, jež se projevuje též v neomezeném osobním ručení společníků za dluhy společnosti, neboť veřejná obchodní společnost odpovídá za své dluhy celým svým majetkem a společníci společnosti za ně ručí společně a nerozdílně, přičemž jakékoli omezení ručitelského závazku kteréhokoliv ze společníků je ze zákona zcela nepřípustné. Společenskou smlouvou může být upraven pouze poměr, v jakém se bude mezi společníky rozdělovat ztráta společnosti, jinak se případná ztráta dělí mezi společníky rovným dílem. Každý společník je totiž povinen se podílet nejen na zisku společnosti, ale i její ztrátě.[56]

Další velmi důležitou povinností společníků ve veřejné obchodní společnosti je povinnost neúčastnit se na podnikání jiných osob v předmětu podnikání veřejné obchodní společnosti a povinnost zdržet se zprostředkování obchodů společnosti pro jiného nebo ve prospěch jiných osob. Jedná se zde o povinnost dodržovat zákaz konkurence, jehož přesné podmínky upravuje společenská smlouva.[57]

Společníci veřejné obchodní společnosti nemají ze zákona vkladovou povinnost, avšak na vkladové povinnosti se mohou dohodnout a pak toto rozhodnutí musí být přesně upraveno ve společenské smlouvě. Společenská smlouva může se souhlasem všech společníků připustit, aby vkladová povinnost byla splněna provedením nebo prováděním práce či poskytnutím nebo poskytováním služby. V tomto případě musí společenská smlouva obsahovat také ocenění prováděné práce nebo poskytované služby nebo způsob ocenění.[58]

Pokud je společník v prodlení se splacením peněžitého vkladu, je povinen hradit úrok z prodlení z dlužného vkladu. Výši smluvního úroku z prodlení může pro tyto případy stanovit společenská smlouva, jinak se uplatňuje zákonná úprava. Zákon o obchodních korporacích upravuje v § 101 důsledky, které jsou spojené s neplněním vkladové povinnosti a tyto lze uplatnit pouze v případě, pakliže je vkladová povinnost společníků ve společenské

55 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 293

56 Tamtéž, s. 293-395

57 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 46

58 Tamtéž, s. 45

smlouvě zakotvena. Společník, který svoji vkladovou povinnost řádně neplní, ačkoli byl k jejímu plnění vyzván a byla mu také poskytnuta přiměřená náhradní lhůta ke splnění, může být ze společnosti nejvyšším orgánem společnosti vyloučen.[59]

Práva společníků veřejné obchodní společnosti je možno rozčlenit na práva, která mají majetkovou povahu a na práva, jež nemají primárně majetkový charakter. Mezi majetková práva společníků pak řadíme právo na podíl na zisku, právo na náhradu výdajů, které byly společníkem při zařizování záležitosti společnosti vynaloženy, právo na vypořádací podíl, pokud zaniká jeho účast za trvání společnosti, a právo na podíl na likvidačním zůstatku při zrušení společnosti bez právního nástupce. Mezi práva, která nemají primárně majetkovou povahu, patří právo podílet se na správě společnosti, právo podat společnickou žalobu a právo na informace.[60]

2.1.4 Organizační struktura veřejně obchodní společnosti

Nejvyšším orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci. Tím je veřejná obchodní společnost specifická, kdy shromáždění všech společníků tvoří nejvyšší orgán společnosti a k rozhodování ve všech věcech společnosti je třeba souhlasu všech společníků, pokud však společenská smlouva neurčuje jinak.[61]

Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou ze zákona všichni společníci, kteří splňují požadavky pro výkon funkce stanovené v § 46 zákona o obchodních korporacích, avšak za předpokladu, že ve společenské smlouvě není určeno, že statutárním orgánem jsou jen někteří společníci či jen jeden jediný společník.[62]

Dle § 120 občanského zákoníku se o statutárním orgánu do obchodního rejstříku zapisuje jméno a adresa bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu, dále se uvádí způsob, jakým tento orgán právnickou osobu zastupuje a také údaje o dni vzniku nebo zániku jejich funkce.[63]

59 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 294

60 Tamtéž, s. 296

61 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 47

62 Tamtéž, s. 47

63 Tamtéž, s. 47

2.2 Komanditní společnost

Charakteristickým rysem pro komanditní společnost je stejně jako u veřejné obchodní společnosti zákonná podmínka, že ani tato nesmí nikdy vzniknout jako jednočlenná, musí být vždy založena minimálně dvěma společníky, přičemž postavení těchto dvou společníků je v souvislosti s ručením za dluhy komanditní společnosti zcela rozdílné. Komanditista ručí za dluhy společnosti pouze v omezeném množství, avšak komplementář ručí za závazky společností neomezeně. Společnost tedy musí tvořit vždy alespoň dva společníci, a to po dobu celé její existence.

2.2.1 Základní charakteristika komanditní společnosti

Komanditní společnost se řadí mezi osobní společnosti a zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ji v § 118 v odst. 1, definuje následovně: „*Komanditní společnost je společnost, v níž alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (dále jen „komanditista“) a alespoň jeden společník neomezeně (dále jen „komplementář*“).“[64]

Jak tedy vyplývá z výše uvedené zákonné definice, komplementáři ručí za závazky komanditní společnosti neomezeně, tedy celým svým majetkem, zatímco komanditisté ručí za dluhy společnosti dle § 122 zákona o obchodních korporacích vždy takto: „*Za dluhy společnosti ručí komanditista s ostatními společníky společně a nerozdílně do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku.*“[65]

Z § 119 zákona o obchodních korporací pak vyplývá, že „*Pokud ze společných ustanovení části druhé a této hlavy zákona neplyne něco jiného, použijí se na komanditní společnost přiměřeně ustanovení o veřejné obchodní společnosti*.“[66] Tedy v případě právní úpravy komanditní společnosti se smí přiměřeně použít ustanovení aplikovaná na veřejnou obchodní společnost, a to pokud komanditní úprava neobsahuje zvláštní pravidla. Stran převodu podílu komanditisty a určení výše vypořádacího podílu komanditisty se naopak přiměřeně použije ustanovení o převodu obchodního podílu podle společnosti s ručením

64 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

65 Tamtéž

66 Tamtéž

omezeným.[67] Právní úprava veřejné obchodní společnosti se pak uplatňuje v případě pro určení ručitelského závazku pro společníky, kteří za trvání společnosti z komanditní společnosti vystoupí, resp. pro osoby, které se společníky za trvání společnosti stanou, neboť právní úprava komanditní společnosti v těchto případech žádná zvláštní pravidla neobsahuje.[68]

Dle § 118 odst. 2 zákona o obchodních korporacích musí obchodní firma komanditní společnosti obsahovat označení „komanditní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „kom. spol.“ nebo „k. s.“. Pokud je však ve firemním kmeni obsaženo jméno některého z komanditistů, pak tento komanditista ručí za závazky společnosti stejnou měrou, jako by byl komplementář, a to aniž se v ostatních otázkách jeho právní postavení jako komanditisty změní.[69]

Společníkem v komanditní společnosti může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická, přičemž v tomto typu obchodní společnosti existují dva typy společníků, a to komplementáři a komanditisté. Komanditní společnost musí mít vždy minimálně jednoho komplementáře a jednoho komanditistu, tedy nejméně dva společníky, a tento zákonný požadavek musí být splněn po celou dobu jejího trvání. Pokud by nastal stav, kdy by počet společníků poklesl pod zákonem stanovený limit, tedy kdyby došlo k situaci, že by komanditní společnost neměla alespoň jednoho komplementáře a jednoho komanditistu, pak by toto bez zjednání nápravy vedlo ke zrušení komanditní společnosti.[70]

Komplementářem komanditní společnosti nemůže být taková osoba, na jejíž majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurz, nebo byl konkurz zrušen proto, že je její majetek zcela nepostačující. V případě porušení tohoto zákazu se daná osoba společníkem nestane, a to i pokud společnost vznikne. Na komanditisty se toto omezení nepoužije, přičemž ustanovení je dispozitivní.[71]

Požadavek ustanovení § 715 občanského zákoníku, jež se týká správy společného jmění, se uplatňuje pro nabytí podílu v komanditní společnosti do společného jmění manželů,

67 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 50

68 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 306

69 Tamtéž, s. 306

70 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 50-51

71 Tamtéž, s. 50

a to v případě, že nakládání přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů.[72] Přesné znění zákonného ustanovení §715 v této věci říká následující:

„*(1) Má-li být součást společného jmění použita k podnikání jednoho z manželů a přesahuje-li majetková hodnota toho, co má být použito, míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, vyžaduje se při prvním takovém použití souhlas druhého manžela. Byl-li druhý manžel opomenut, může se dovolat neplatnosti takového jednání.*

(2) Má-li být součást společného jmění použita k nabytí podílu v obchodní společnosti nebo družstvu, nebo je-li důsledkem nabytí podílu ručení za dluhy společnosti nebo družstva v rozsahu přesahujícím míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, platí odstavec 1 obdobně.“[73]

Jelikož se komanditní společnost řadí stejně jako veřejná obchodní společnost mezi obchodní společnosti osobní, může být tedy založena ke dvěma účelům, a to k podnikatelskému účelu či ke správě vlastního majetku.[74]

Mezi hlavní znaky komanditní společnosti tedy řadíme:

- účast minimálně dvou osob na společnosti, z nichž jedna je v postavení komplementáře a druhá osoba pak v postavení komanditisty,
- společníkem může být osoba právnická či fyzická,
- neomezené solidární ručení komplementářů za závazky společnosti,
- omezené solidární ručení komanditisty s ostatními společníky do výše svého nesplaceného vkladu,
- účast společníků na podnikání společnosti nebo na správě jejího majetku.[75]

2.2.2 Založení a vznik komanditní společnosti

Komanditní společnost se zakládá společenskou smlouvou, která vyžaduje písemnou formu s úředně ověřenými podpisy společníků, avšak nevyžaduje se zde forma veřejné listiny.[76]

72 Tamtéž, s. 51
73 Česká republika. Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. In: Sbírka zákonů ČR
74 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 306
75 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 50
76 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 310

Kromě sídla společnosti a určení sídla statutárního orgánu včetně jeho prvních členů musí společenská smlouva obsahovat také následující:

- obchodní firmu společnosti,
- předmět podnikání společnosti nebo údaj, že byla založena za účelem správy vlastního majetku, a
- určení společníků uvedením jména nebo jmen a příjmení, v případě právnické osoby názvu a bydliště nebo sídla,
- určení, který ze společníků je komplementář a který komanditista,
- výši vkladu každého komanditisty.[77]

K fakultativním náležitostem se řadí odlišná úprava statutárního orgánu, velikost podílů, počet hlasů společníků, určení poměru rozdělení zisku a ztráty, možnost vložit vklad společníka či zvláštní úprava zákazu konkurence nebo sjednání komanditní sumy.[78]

Společenskou smlouvu je možno změnit výhradně dohodou všech společníků. Pokud by změna společenské smlouvy zasahovala do práv společníků, pak je ke změně nezbytný i souhlas těch společníků, do jejichž práv se zasahuje. Pokud ve společenské smlouvě není určeno jinak, má každý společník po jednom hlasu.[79]

Jako právnická osoba vzniká komanditní společnost dnem svého zápisu do obchodního rejstříku.

2.2.3 Práva a povinnosti společníků

Stejně jako společníci veřejné obchodní společnosti ručí komplementáři za dluhy komanditní společnosti celým svým majetkem společně a nerozdílně. Komanditisté s ostatními společníky sice také ručí za dluhy společnosti společně a nerozdílně, avšak omezeně, a to do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Naopak pouze komanditisté nesou ze zákona vkladovou povinnost, pokud výše vkladu komanditisty určuje zásadně velikost jeho podílu na společnosti. V případě prodlení se splácením peněžitého vkladu, vzniká povinnost hradit úrok z prodlení. Komplementář tuto vkladovou povinnost ze zákona nemá, ale může mu být uložena společenskou smlouvou.

77 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 51

78 Tamtéž, s. 51

79 Tamtéž, s. 51

Pouze komplementáře se pak také dotýká zákonná povinnost, která stanoví, že ztráta společnosti se dělí mezi společnost a komplementáře. Toto zákonné opatření se nevztahuje na komanditisty, ledaže by tak určila společenská smlouva nebo rozhodnutí všech společníků. Naopak jak komplementářů, tak i komanditistů se dotýká velmi důležitá povinnost, kterou je zákaz konkurence, a to za podmínky, že společenská smlouva neupravuje zákaz konkurence jinak. Zákazem konkurence se rozumí, že společník komanditní společnosti nesmí bez svolení všech ostatních společníků podnikat v předmětu podnikání společnosti, a to ani ve prospěch jiných osob, a nesmí zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného, nesmí být členem statutárního orgánu jiné obchodní korporace s obdobným předmětem podnikání, ledaže se jedná o koncern.[80]

Mezi majetková práva společníka se řadí právo na podíl na zisku, právo na vypořádací podíl při zániku své účasti a právo na podíl na likvidačním zůstatku, pokud je společnost zrušena s likvidací jejího majetku. Dělení zisku je v případě komanditní společnosti z důvodu rozdílného postavení komplementářů a komanditistů specifické. Veškerý zisk se nejdříve dělí mezi společnost a komplementáře. Pokud společenská smlouva neurčuje jinak, dělí se zisk mezi společnost a komplementáře na polovinu, tedy rovným dílem. Komplementář má právo na podíl na zisku ve výši 25 % z částky, v níž splnil svou vkladovou povinnost, a komplementář, jež je pro společnost povinen provádět práci nebo jí poskytovat služby, aniž tím plní svou vkladovou povinnost, má pak právo na podíl na zisku ve výši odpovídající ocenění provedených prací nebo poskytnutých služeb. Část zisku, která připadla společnosti, se následně po zdanění rozdělí mezi komanditisty, a to v poměru jejich podílů. Pokud společenská smlouva nebo rozhodnutí nejvyššího orgánu neurčuje jinak, pak je podíl na zisku splatný do 6 měsíců od konce účetního období. Výplata zisku je omezena obecnými ustanoveními, kdy zisk vyplatit nelze z důvodu, kdy by si tím komanditní společnost přivodila úpadek.[81]

Mezi nemajetková práva pak patří právo každého společníka nahlížet do všech dokladů společnosti a kontrolovat tam obsažené údaje a totéž platí obdobně i pro společníkova zástupce, pakliže je tento vázán ke stejné mlčenlivosti jako sám společník a společnosti tuto skutečnost doloží. Každý společník je též oprávněn domáhat se soudní cestou za společnost

80 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 310-311

81 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 54

proti jinému společníkovi náhrady újmy, kterou společnosti způsobil, nebo splnění jeho případné povinnosti plynoucí ze smlouvy o vypořádání újmy.[82]

2.2.4 Organizační struktura komanditní společnosti

Dle ustanovení § 44 odst. 1 zákona o obchodních korporacích jsou nejvyšším orgánem komanditní společnosti všichni společníci.[83] Problematiku hlasování pak řeší § 125 odst. 2 zákona o obchodních korporacích v následujícím znění: „*Neurčí-li společenská smlouva jinak, rozhodují ve věcech, které nepřísluší statutárnímu orgánu, všichni společníci, přičemž zvlášť hlasují komplementáři a zvlášť komanditisté*.“[84]

Tentýž paragraf spolu ve spojení s § 44 odst. 4 také říká, že statutárním orgánem komanditní společnosti jsou všichni komplementáři, kteří splňují podmínky dané v § 46 zákona o obchodních společnostech. Společenskou smlouvou může být určeno, že statutárním orgánem komanditní společnosti budou jen někteří z komplementářů či jen jeden z nich. Ve společenské smlouvě může být též stanoveno, že některý z komplementářů může být určen statutárním orgánem neodvolatelně a dále mohou společníci ve společenské smlouvě také určit i další orgány společnosti, jež nejsou obligatorní.[85]

2.3 Společnost s ručením omezeným

Pro společnost s ručením omezeným je charakteristické, že má zákonnou povinnost vytvářet základní kapitál, s čímž je neodmyslitelně spojena také vkladová povinnost každého společníka. Dále je pro ni příznačné omezené ručení společníků. Společníci sice za dluhy společnosti ručí společně a nerozdílně, avšak pouze do výše svého nesplaceného vkladu. Majetek společnosti s ručením omezeným je striktně oddělen od majetku a dluhů jejích společníků. Společnost s ručením omezeným může být založena i jen jednou osobou, a to jak za ziskovým, tak i neziskovým účelem.

82 Tamtéž, s. 54

83 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 313

84 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

85 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 313

2.3.1 Základní charakteristika společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným se typově řadí mezi obchodní společnosti kapitálové a zákon o obchodních korporacích ji v § 132 odst. 1 a definuje ji jako „*Společnost s ručením omezeným je společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.*“[86]

Ze zákonné definice společnosti s ručením omezeným vyplývají celkem tři základní znaky, které vymezují tuto formu obchodní společnosti. Předně z ní plyne vkladová povinnost každého společníka a tím je v návaznosti na ni jasně daná i povinnost společnosti s ručením omezeným vytvářet základní kapitál.[87] Výši vkladu upravuje zákon o obchodních korporacích v § 142 odst. 1 – 2 v tomto znění: „*(1) Minimální výše vkladu je 1 Kč, ledaže společenská smlouva určí, že výše vkladu je vyšší.(2) Výše vkladu může být pro jednotlivé podíly stanovena rozdílně.*“[88] Zákonná minimální výše vkladu tedy umožňuje společnosti s ručením omezeným tvorbu základního kapitálu marginalizovat. Avšak i když je výše základního kapitálu zákonem stanovena pouze na symbolickou částku, mohou konkrétní okolnosti, jako např. podmínky získání bankovního úvěru, způsobit, že bude společnost nucena vytvořit základní kapitál v mnohem vyšší výši, než jak vyžaduje zákon. Třetím definičním znakem společnosti s ručením omezeným je pak omezené ručení společníků.[89]

Společníky společnosti s ručením omezeným mohou být osoby fyzické i právnické a jelikož se jedná o kapitálovou společnost, může mít i jediného zakladatele a společníka. Účel založení společnosti není omezen.[90] Společnost s ručením omezeným lze charakterizovat jako obchodní společnost flexibilní a s jednoduchou formou, která umožňuje sdružení osob ke společnému podnikání, ale nejen k němu, neboť může být založena

86 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

87 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 317

88 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

89 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 317 a 331

90 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 58

za jakýmkoli nezakázaným účelem nejen ziskovým, ale i neziskovým, např. charitativním, sportovním, náboženským aj.[91]

Dalším definičním znakem společnosti s ručením omezeným je to, že je právnickou osobou a tedy právní subjektivitu. Charakteristická je i majetková oddělenost společnosti od jmění jejích společníků.[92]

Postavení společníka je dáno obsahem jeho podílu ve společnosti. Podíl představuje míru práv a povinností, která plyne z účasti společníka na společnosti. Podíl je předmětem vlastnického práva a je tedy věcí. Společenská smlouva může nejen určovat velikost podílu, ale i připustit vznik různých druhů podílů. Jedním druhem jsou podíly, a nimiž jsou spojena stejná práva a povinnosti. Podílem základním je pak takový podíl, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti. Pokud tak určí společenská smlouva, může být podíl představován kmenovým listem, jež lze vydat pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Kmenový list je cenný papír na řad a nelze jej vydat jako zaknihovaný cenný papír a taktéž nemůže být veřejně nabízen. Pokud je kmenový list vydán jako hromadný cenný papír, musí vždy obsahovat údaj o tom, kolik kmenových listů nahrazuje.[93]

Dle ustanovení § 132 odst. 2 zákona o obchodních korporacích musí obchodní firma společnosti s ručením omezeným obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“, které může být nahrazeno zkratkou „spol. s .r.o.“ nebo „s.r.o.“.[94]

Mezi charakteristické znaky společnosti s ručením omezeným patří:

- vkladová povinnost společníků,
- vytváření základního kapitálu,
- k založení postačuje účast jedné osoby,
- společníkem může být jak fyzická, tak i právnická osoba,
- omezené solidární ručení společníka s ostatními společníky do výše nesplaceného vkladu.[95]

91 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 319

92 Tamtéž, s. 317-318

93 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 58-59

94 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

95 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 58

2.3.2 Založení a vznik společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným může vzniknout dle zákona o obchodních korporacích bez právního předchůdce, tedy svým založením a následným zápisem do obchodního rejstříku, nebo následkem přeměny jiné obchodní společnosti ve společnost s ručením omezeným dle zákona o přeměnách obchodních společností a družstev. Společnost s ručením omezeným může být založena jednou či více osobami a zákon nestanoví ani maximální počet společníků. Tato společnost může být založena osobami fyzickými i právnickými, a to tuzemskými i zahraničními.[96]

Společnost s ručením omezeným zakládají její zakladatelé uzavřením společenské smlouvy a v případě jediného zakladatele vyhotovením zakladatelské listiny. Zakladatelské jednání musí být ze zákona učiněno ve formě notářského zápisu. Zakladatelská smlouva i zakladatelská listina představují zakladatelské právní jednání, na jehož základě společnost s ručením omezeným vzniká a podle nějž se řídí její vnitřní poměry a vztahy mezi ní a členy volených orgánů, společníky a vztahy mezi nimi související s jejich účastí ve společnosti. Společenská smlouva je dokumentem závazným nejen pro společníky jako její smluvní strany, ale i pro pozdější společníky a členy jejích volených orgánů. Závaznost pro pozdější společníky vyplývá ze skutečnosti, že přijetí členství v obchodní společnosti lze považovat za přistoupení ke společenské smlouvě.[97]

„*Společenská smlouva nebo zakladatelská listina musí povinně obsahovat:*

- *obchodní firmu,*
- *předmět podnikání nebo činnosti,*
- *určení společníků uvedením jména a bydliště nebo sídla,*
- *označení podílů, může-li společník vlastnit více podílů, a název druhu podílu a práva a povinnosti s ním spojené, upravuje-li společenská smlouva více druhů podílů,*
- *výši vkladu nebo vkladů připadajících na podíl nebo podíly,*
- *vkladovou povinnost zakladatelů, včetně lhůty pro její splnění,*
- *výši základního kapitálu,*

96 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 325-326

97 Tamtéž, s. 326

- *počet jednatelů a způsob jejich jednání za společnost,*
- *údaj o tom, koho zakladatelé určují jednatelem nebo jednateli, popřípadě členy jiných volených orgánů společnosti,*
- *určení správce vkladů,*
- *u nepeněžitého vkladu jeho popis, jeho ocenění, částku, kterou se započítává na emisní kurs,*
- *určení osoby znalce, který provedl ocenění nepeněžitého vkladu.*[98]

Společenská smlouva i zakladatelská listina jsou v aktuálním znění přístupné veřejnosti v obchodním rejstříku, přičemž tato dostupnost může vést k uzavírání vedlejších dohod mezi společníky. Společenská smlouva může být měněna dohodou všech společníků, avšak tato dohoda musí mít vždy podobu veřejné listiny. Společenská smlouva může být měněna i rozhodnutím valné hromady, pokud je to v ní takto stanoveno.[99]

Společnost s ručením omezeným vzniká zápisem do obchodního rejstříku, přičemž návrh na zápis do obchodního rejstříku je dle § 9 zákona o obchodních korporací třeba podat do 6 měsíců od založení společnosti, jinak platí, že od založení bylo ustoupeno. Společnost s ručením omezeným je po svém vzniku a za podmínky, že má dobrovolně zřízené internetové stránky, povinna průběžně zveřejňovat svoji firmu a sídlo, informace o zápisu do obchodního rejstříku a své identifikační číslo. Společnost má také za povinnost vést seznam svých společníků.[100]

2.3.3 Práva a povinnosti společníka

Občanský zákoník upravuje obecné povinnosti společníka jako jsou zejména povinnost loajality, povinnost chovat se čestně, kdy nebude zneužívat svých práv ke škodě společnosti či společníků, kdy nesmí zneužít své hlasovací právo a také jeho povinnost, že se musí ke společníkům chovat nestranně.[101]

Vkladová povinnost se týká všech společníků, slouží k vytvoření základního kapitálu společnosti a společník jí nemůže být zproštěn s výjimkou snížení základního kapitálu.

98 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 59-60

99 Tamtéž, s. 60

100 Tamtéž, s. 60-61

101 Tamtéž, s. 61

Pokud je společník v prodlení s plněním vkladové povinnosti nebo její části, vzniká mu povinnost uhradit společnosti úrok z prodlení z dlužné částky, statutární orgán jej vyzve k nápravě a pokud tato není ze strany společníka sjednaná, pak může po marném uplynutí lhůty valná hromada společníka vyloučit. Pokud má společník více podílů, pak se vyloučení týká jen toho daného podílu, ohledně něhož je společník v prodlení s plněním vkladové povinnosti, a v případě, že společnost vydala kmenový list, pak v případě vyloučení musí být kmenový list bez zbytečného odkladu společnosti odevzdán. Společník je také povinen odevzdat kmenový list i v případech stanovených zákonem, kdy je společnost stahuje z oběhu, a pokud tak ani přes výzvu jednatele neučiní, budou nevrácené kmenové listy jednatelem prohlášeny za neplatné, tato skutečnost bude dotčeným společníkům písemně oznámena a kmenové listy, které mají být vydány místo kmenových listů, jež byly prohlášeny za neplatné, společností prodané za přiměřenou cenu. Společnost pak po odečtení případných nákladů, které jí v souvislosti s prohlášením kmenového listu za neplatný a vydáním nového kmenového listu vznikly, vyplatí rozdíl bývalému společníkovi.[102]

Povinnost ručit za dluhy společnosti s ostatními společníky společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění, mají všichni společníci společnosti s ručením omezeným. V případě, že je společnost rušena s likvidací, pak za její dluhy po jejím zániku ručí společníci do výše svého podílu na likvidačním zůstatku, avšak nejméně v rozsahu, v němž ručili za jejího trvání.[103]

Je-li to určeno ve společenské smlouvě, může valná hromada svým usnesením uložit společníkům příplatkovou povinnost. Smyslem peněžitého příplatku je získání dalších prostředků od společníků za účelem uhrazení ztráty, k realizaci podnikatelských aktivit aj. Příplatky zvyšují pouze vlastní kapitál společnosti, nikoliv základní kapitál. Pokud společník nesplní příplatkovou povinnost, pak se dostává do prodlení a nastávají stejné důsledky jako v případě prodlení s nesplněním vkladové povinnosti.[104]

Asi nejvýznamnějším právem společníků společnosti s ručením omezeným je hlasovací právo a pokud to není ve společenské smlouvě upraveno jinak, pak má každý společník jeden hlas na každou 1 Kč vkladu. Dále má každý společník právo na informace a právo na kontrolu. Dostatek informací o společnosti je totiž nutným předpokladem k řádnému

102 Tamtéž, s. 61-62
103 Tamtéž, s. 62
104 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 363-364

výkonu práva podílet se na správě společnosti a jelikož společnost s ručením omezeným není povinna vytvářet kontrolní orgán, má každý společník právo přímé kontroly jednatelů spočívající v právu nahlížení do dokladů. Každého společníka se také týká právo na podání společnické žaloby, jejíž funkcí je dle § 157 zákona o obchodních korporacích zajistit společníkovi možnost hájit ve stanovených případech zájmy společnosti, pokud je ona sama, resp. její orgány, nečinná. Mezi relativně nedotknutelná práva společníka patří právo na podíl na zisku, které má zásadně peněžní charakter, avšak společenská smlouva může určit, že má naturální podobu. Mezi další práva společníků patří také právo a vypořádací podíl, jehož smyslem je poskytnout společníkovi majetkovou protihodnotu za ztrátu jeho účasti ve společnosti za jejího trvání bez právního nástupce, a též právo na podíl na likvidačním zůstatku, jehož podstatou je vypořádání zůstatku zbývajícího po rozdělení likvidační podstaty mezi věřitele společnosti.[105]

2.3.4 Organizační struktura společnosti s ručením omezeným

Každá společnost s ručením omezeným má povinně dva orgány, a to jednatele a valnou hromadu. Ostatní orgány, včetně dozorčí rady, společnost může zřizovat dobrovolně. Nejvyšším orgánem společnosti s ručením omezeným je tedy valná hromada. Jedná se o kolektivní orgán, jež je složen ze všech společníků a jehož prostřednictvím společníci vykonávají základní práva, která jim plynou z účasti na společnosti a tím ovlivňují fungování celé společnosti. Bez ohledu na to, jak často se valná hromada schází, je to trvalý orgán, který se schází k jednání nebo rozhoduje i mimo něj. Valná hromada má jednak působnost jednak zákonnou a pak vyplývající ze společenské smlouvy. Rozhodování valné hromady je formalizované a většinové, přičemž pro určení většiny nehraje roli počet společníků, ale zásadně velikost jejich vkladů či podílů.[106]

Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je jednatel nebo jednatelé. Jeho funkcí je jednat za právnickou osobu, tedy za společnost, ve všech věcech a tím jsou jednatelé tak i výkonným orgánem společnosti. Působnost jednatelů je možno členit na vnitřní a vnější. Vnitřní působností rozumíme řízení společnosti, tj. rozhodování o provozování obchodního závodu a rozhodování o záležitostech spojených s fungováním společnosti jako právnické osoby, což zahrnuje např. svolávání valné hromady, plnění informační povinnosti vůči společníkům, rejstříkovému soudu, veřejnosti aj.

105 Tamtéž, s. 351-358
106 Tamtéž, s. 373-374

Vnější působností se pak rozumí generální jednatelské oprávnění, tedy oprávnění jednat za společnost ve všech věcech. Obě tyto působnosti se navzájem ovlivňují a také podmiňují.[107]

2.4 Akciová společnost

Mezi charakteristické znaky akciové společnosti patří zákonná povinnost vytvářet základní kapitál. Zákonem stanovená výše základního kapitálu musí být alespoň ve výši 2 000 000 Kč nebo 80 000 EUR, pokud akciová společnost vede účetnictví v eurech. Dále se akciová společnost vyznačuje majetkovou samostatností, což znamená, že všechny závazky a majetek společnosti jsou odděleny od majetku jednotlivých akcionářů a ti tedy za dluhy společnosti po dobu jejího trvání ze zákona neručí. Zákon o obchodních korporacích také stanoví rovnost zacházení se všemi akcionáři.

2.4.1 Základní charakteristika akciové společnosti

Zákon o obchodních korporacích definuje v § 243 odst. 1 akciovou společnost jako společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií. Minimální základní kapitál musí být dle § 246 odst. 2 stanoven v minimální výši 2 000 000 Kč nebo 80 000 EUR v případě, že akciová společnost vede podle zvláštního zákona účetnictví v eurech.[108] Akciová společnost se tedy tímto řadí mezi společnosti, které jsou kapitálově náročné. Pojem akcie je pak zákonem o obchodních korporacích definován v § 256 odst. 1, který praví, že „*Akcie je cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž je spojeno právo akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku nebo na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací.* “[109]

Akciová společnost je právnickou osobou a je tedy způsobilá mít práva a povinnosti, ale není způsobilá právně jednat. Toto je důvodem, proč za akciovou společnost jedná zástupce, který je českým právem označován jako statutární orgán. Statutárním orgánem je v případě dualistického systému představenstvo a v případě monistického systému

107 Tamtéž, s. 381

108 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 79

109 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

pak správní rada. Vedle statutárního orgánu mohou za akciovou společnost jednat i jiné osoby, např. zaměstnanci či prokurista.[110]

Akciová společnost je tedy samostatným subjektem práva, jež je nezávislý na svých zakladatelích či akcionářích. Akciová společnost je majetkově samostatná, což znamená, že majetek společnosti i její závazky jsou zcela odděleny od jmění jednotlivých akcionářů. Akcionáři za dluhy společnosti neručí, přičemž výjimkou by byly pouze situace, kdy by se akcionář nacházel ve specifickém postavení, a to buď že by byl vlivnou osobou nebo faktickým vedoucím. Akcionáři neručí za závazky společnosti ani v případě, že dosud nesplnili svou vkladovou povinnost. Ovšem skutečnost, že zákon nezakládá zákonné ručení akcionáře za dluhy společnosti, samozřejmě nevylučuje, že se akcionář za závazky společnosti nemůže zaručit smluvně. Akcionář se však může stát ručitelem po zániku akciové společnosti, neboť je-li akciová společnost zrušena s likvidací a akcionář obdrží podíl na likvidačním zůstatku, pak ručí za dluhy akciové společnosti do výše svého podílu na likvidačním zůstatku.[111] Toto zákonné ručení jasně definuje § 39 zákona o obchodních korporacích, a to následovně: „*Při zrušení obchodní korporace s likvidací ručí společníci za její dluhy po jejím zániku do výše svého podílu na likvidačním zůstatku, nejméně však v rozsahu, v němž ručili za jejího trvání. Mezi sebou se společníci vyrovnají stejným způsobem jako při ručení za trvání společnosti. Jestliže společníci za trvání společnosti za dluhy společnosti neručili, vypořádají se mezi sebou podle poměru svých podílů ke dni zániku společnosti*.“[112]

Akciová společnost je typickým představitelem kapitálové společnosti a vykazuje tak znaky, jež jsou pro kapitálové společnosti příznačné:

- akcionáři společnosti neručí za její dluhy,
- akciová společnost vytváří základní kapitál v minimální výši, jež je pevně dána zákonem, který pak slouží např. jako vyrovnání absence ručení akcionářů za dluhy akciové společnosti a navíc základní kapitál představuje také přirozenou bariéru, jejímž účelem je zabránit využití právní formy akciové společnosti subjektům s nedostatečným kapitálovým vybavením,

110 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 399

111 Tamtéž, s. 399

112 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

- vklady akcionářů jsou pro akciovou společnost významnější než jejich osobní vlastnosti a schopnosti a tudíž je poměr vkladu k základnímu kapitálu zásadně základním měřítkem pro rozsah řady akcionářských práv, jako jsou např. hlasovací právo, právo na podíl na zisku, právo na podíl na likvidačním zůstatku apod.,
- při rozhodování nejvyššího orgánu se uplatňuje většinový princip, což znamená, že valná hromada rozhoduje většinou hlasů přítomných akcionářů (požadavek jednomyslnosti by ve společnostech s velkým počtem akcionářů jinak vedl ke znemožnění přijímání usnesení valné hromady),
- podíl je zásadně volně převoditelný,
- ukončení účasti akcionáře na společnosti není důvodem pro zánik akciové společnosti, což souvisí právě s důrazem na vklad a nikoliv osobnost akcionáře,
- pro akciovou společnost je typické profesionální řízení, kdy je na rozdíl od osobních společností možné, aby členy volených orgánů byly i osoby, které nejsou akcionáři.[113]

Právní úprava dle § 244, který říká, že „*Společnost zachází za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně*“[114] deklaruje rovnost zacházení se všemi akcionáři a jakékoliv jednání, které by bylo v rozporu s tímto zákonným principem, by způsobilo neplatnost právního jednání.[115]

Jako kapitálová společnost je akciová společnost odkázána na vklady společníků, přičemž v prvních dvou letech existence společnosti je nabývání majetku od zakladatelů či společníků omezeno, pokud takový majetek převyšuje 10 % upsaného základního kapitálu. Je tak činěno proto, aby byla minimalizovaná arbitráž a nedocházelo k odčerpávání majetku nebo jeho nadhodnocení. Pakliže je výše uvedená podmínka naplněna, musí být nabytí majetku schváleno valnou hromadou, včetně výše úplaty a úplata musí být stanovena znaleckým posudkem. Tato povinnost se ale nevztahuje na nabývání majetku v rámci běžného obchodního styku, z podnětu či pod dozorem nebo dohledem státního orgánu, nebo na evropském regulovaném trhu. Pokud by tato úplata nebyla stanovena v souladu s ustanovením zákona o obchodních korporacích, pak by členové představenstva a správní rady, kteří pro nabytí majetku hlasovali, nejednali s péčí řádného hospodáře a zakladatel

113 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 400

114 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

115 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 79

či akcionář by byl povinen vrátit společnosti částku převyšující cenu stanovenou posudkem znalce.[116]

Dle ustanovení § 243 odst. 2 zákona o obchodních korporacích musí obchodní firma akciové společnosti obsahovat označení „akciová společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo „a.s.“.[117]

2.4.2 Založení a vznik akciové společnosti

Akciová společnost může být vytvořena dvěma způsoby, a to buď podle zákona o obchodních korporacích jejím založením a následným zápisem do obchodního rejstříku (tj. bez právního předchůdce) nebo pak podle zákona o přeměnách společností a družstev v důsledku realizace přeměny (tj. s právním předchůdcem).[118]

Právní předpisy uvedené v zákoně o obchodních korporacích, které upravují vytvoření akciové společnosti bez právního předchůdce, jsou kogentní a nelze se od nich odchýlit. Důležitost těchto právních předpisů je zejména v tom, že zajišťují, aby akciová společnost byla jako právnická osoba řádně vytvořena a aby byl v požadovaném rozsahu splacen základní kapitál, čímž mají být chráněni budoucí akcionáři i věřitelé společnosti. Na základě právní úpravy má vytvoření akciové společnosti dvě fáze. První fází je podle § 250 zákona o obchodních korporacích založení společnosti, ke kterému dochází na základě přijetím stanov, čímž vznikají práva a povinnosti pouze smluvním stranám, tedy zakladatelům. Druhou fází je pak následný zápis akciové společnosti do obchodního rejstříku, přičemž tímto okamžikem vzniká akciová společnost jako právnická osoba.[119]

Akciovou společnost může založit fyzická i právnická osoba, a to jak tuzemská, tak i zahraniční. Maximální počet zakladatelů není stanoven a akciovou společnost může založit i jediný zakladatel. Od účinnosti zákona o obchodních korporacích je možné pouze tzv. jednorázové, neboli simultánní, založení společnosti, což znamená, že zakladatelé upíší všechny akcie a pokryjí tak pokryjí tak celý navrhovaný základní kapitál.[120]

---

116 Tamtéž, s. 79

117 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

118 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 411

119 Tamtéž, s. 411

120 Tamtéž, s. 412

Založení akciové společnosti je ze zákona možné pouze přijetím zakladatelského právního jednání – stanov, jak je přesně definováno v § 250 zákona o obchodních korporacích. Pokud je společnost zakládána pouze jediným zakladatelem, pak se jedná o jednostranné právní jednání. Stanovy jsou autonomní vnitřní normou, tedy základním dokumentem společnosti, jež upravuje vnitřní uspořádání společnosti, vztahy společnosti a jejích akcionářů, také vzájemné vztahy akcionářů, pokud se tyto týkají účasti ve společnosti. Zavazují současné i budoucí akcionáře, současné i budoucí členy volených orgánů společnosti a i samotnou společnost. Stanovy jsou přijímány formou notářského zápisu a musí obsahovat zákonem požadované náležitosti. Akciová společnost je však účinně založena teprve až v okamžiku, kdy je v požadovaném rozsahu splněna vkladová povinnost.[121]

„*Stanovy akciové společnosti musí povinně obsahovat:*

- *obchodní firmu,*
- *předmět podnikání nebo činnosti,*
- *výši základního kapitálu,*
- *počet akcií, jejich jmenovitou hodnotu, formu, zda jsou listinné nebo zaknihované, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií nebo údaj, že jsou listinné akcie imobilizovány,*
- *mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, hlasování na valné hromadě; mají-li být vydány akcie o různé jmenovité hodnotě, obsahují stanovy také počet hlasů vztahujících se k té které výši jmenovité hodnoty akcií a mají-li být vydány akcie bez hlasovacího práva, obsahují stanovy i počet hlasů spojených s jednou akcií pro případ, že vlastník této akcie může hlasovat na valné hromadě,*
- *údaj o tom, který ze systémů vnitřní struktury společnosti byl zvolen,*
- *jiné údaje, stanoví-li tak tento zákon,*
- *údaje o tom, kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splácení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,*
- *v jaké výši musí být splacen základní kapitál k okamžiku vzniku společnosti,*
- *tehdy, bude-li emisní kurs akcií plněn nepeněžitými vklady, jméno vkladatele, popis nepeněžitých vkladů, jakož i údaje o akciích, které budou za tento nepeněžitý vklad*

121 Tamtéž, s. 412

vydány, uvedené o počtu akcií, jejich jmenovitou hodnotu, formu, zda jsou listinné nebo zaknihované, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií nebo údaj, že jsou listinné akcie imobilizovány, mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených, a určení znalce, který provedl ocenění nepeněžitého vkladu,

- *určení ceny nepeněžitých vkladů při založení společnosti,*
- *určení správce vkladů a*
- *tehdy, mají-li být vydány zaknihované akcie, čísla majetkových účtů, na které mají být zaknihované akcie vydány,*
- *zřízení fakultativních orgánů.*[122]

Stanovy akciové společnosti vždy v aktuálním znění jsou přístupné veřejnosti, neboť se ukládají do sbírky listin v obchodním rejstříku. Veřejná dostupnost stanov může vést akcionáře k uzavírání zvláštních vedlejších dohod, které již veřejně přístupné nejsou. Tyto vedlejší dohody se vždy týkají účasti ve společnosti, upravují vztahy mezi akcionáři nebo jejich vztah ke společnosti, a na rozdíl od stanov jsou závazné výhradně pro smluvní strany, a nikoliv pro budoucí akcionáře. Typickým příkladem vedlejší dohody je např. dohoda o výkonu hlasovacích práv. Změna vedlejších dohod je možná, avšak pouze se souhlasem všech smluvních stran. V průběhu existence akciové společnosti zpravidla dochází také ke změně stanov. Změnu samotných stanov pak připouští § 421 odst. 2 písm. a) zákona o obchodních korporacích, jež říká, že stanovy je možno měnit pouze rozhodnutím valné hromady. Valná hromada rozhoduje o změně stanov kvalifikovanou většinou a o jejím rozhodnutí musí být pořizován notářský zápis. Ke změně stanov však může dojít i v důsledku jiného rozhodnutí valné hromady, kdy valná hromada nerozhoduje přímo o samotné změně stanov, ale o nějaké jiné skutečnosti, a její usnesení je pak do stanov promítnuto. Jako příklad lze uvést rozhodnutí o změně výše základního kapitálu. Vypuštění údajů, které jsou významné pro vznik společnosti, představuje specifickou změnu stanov a o vypuštění těchto údajů může rozhodovat valná hromada nebo může být takové rozhodnutí svěřeno do působnosti představenstva či správní rady. Zákon však nepovažuje takové rozhodnutí za změnu stanov, a proto není tedy třeba pořizovat o něm notářský zápis a pokud o vypuštění

122 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 80-81

takových údajů rozhoduje valná hromada, pak není nutné o ní rozhodovat kvalifikovanou většinou.[123]

Dle § 7 odst. 2 zákona o obchodních korporacích je každá akciová společnost po svém vzniku, tedy po zápisu do obchodního rejstříku, povinna neprodleně zřídit si internetové stránky, jak jí ukládá přesné znění tohoto zákonného ustanovení: „*Akciová společnost bez zbytečného odkladu po svém vzniku a dále průběžně uveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup, který je pro veřejnost bezplatný, a to tak, aby informace byly dostupné jednoduchým způsobem po zadání elektronické adresy (dále jen „internetové stránky"), údaje, které je povinna uvádět na obchodních listinách, a další údaje stanovené tímto zákonem.*"[124] Každá akciová společnost má zákonnou povinnost na svých internetových stránkách průběžně zveřejňovat údaje uváděné na obchodních listinách, tedy firmu a sídlo, informace o zápisu do obchodního rejstříku, identifikační číslo, údaje stanovené zákonem jako jsou příslušnost ke koncernu, výroční zprávy, informace týkající se účastnických cenných papírů, pozvánky na valnou hromadu, akcionářovy návrhy, k pořadu jednání valné hromady, doplnění valné hromady, odložení konání valné hromady, informace o upisování akcií, výzvy pro akcionáře a prohlášení akcií a zatímních listů za neplatné.[125]

Založení akciové společnosti je účinné, pokud každý zakladatel splatil na účet banky zřízený správcem vkladu případné emisní ážio a v souhrnu alespoň 30 % jmenovité hodnoty upsaných akcií ve lhůtě, která je určena ve stanovách, a to nejpozději do okamžiku podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku. V případě nepeněžitého vkladu je nutno jej do kapitálové společnosti vnést před jejím vznikem. Pokud by tyto podmínky nebyly splněny, pak by nebylo možno společnost do obchodního rejstříku zapsat, a tudíž by tak nemohla vzniknout jako právnická osoba.[126]

Nepeněžité vklady zakladatelů je třeba nechat ocenit znaleckým posudkem. Znalce si zakladatelé mohou vybrat sami. Vklady, ke kterým se zakladatelé zavázali, jsou spravovány správcem vkladů, tedy osobou tímto pověřenou ve stanovách. Není podmínkou,

123 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 413

124 Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR

125 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 81-82

126 Tamtéž, s. 81

aby správcem vkladu byl jeden ze zakladatelů, ale může jím být jakákoli plně svéprávná fyzická osoba nebo jakákoliv právnická osoba, pokud to neodporuje její činnosti.[127]

Druhou možností, jak může akciová společnost vzniknout, je pak situace v důsledku přeměny z jiné nebo jiných společností či družstev. V takovém případě padá do úvahy změna právní formy, fúze či rozdělení. Přeměny společností a družstev jsou upravovány zákonem o přeměnách. Změnou právní formy se rozumí změna vnitřních poměrů společnosti a postavení jejích společníků. Společnost jako taková trvá ale nadále. V případě fúze přechází jmění zanikajících společností buď na nově vznikající společnost, tedy splynou dohromady, nebo na jednu ze zúčastněných, již existujících, společností a pak se jedná o fúzi sloučením. Pokud akciová společnost vzniká při realizaci rozdělení, pak jak při odštěpení, tak při rozštěpení může část jmění přejít na nově vznikající společnost. Jakmile je pak společnost zapsána do obchodního rejstříku, pak ji až na výjimky nelze prohlásit za neplatnou. Neplatnost společnosti by mohla být zapříčiněna např. zásadním pochybením při zakládání společnosti.[128]

2.4.3 Práva a povinnosti akcionářů

Základním právem akcionáře je jeho hlasovací právo, tedy právo účastnit se valné hromady a hlasovat na ní. Pouze stanovy mohou hlasovací právo omezit, a to stanovením nejvyššího počtu hlasů jednoho akcionáře, a to ve stejném rozsahu pro každého akcionáře nebo i pro jím ovládané osoby. Různé způsoby hlasování upravuje zákon o obchodních korporacích. Stanovy pak mohou určit, že se členové orgánů volí kumulativním hlasováním. S účastí na valné hromadě také souvisí právo akcionáře na vysvětlení a informace. Na valné hromadě je akcionář oprávněn požadovat a obdržet od společnosti vysvětlení záležitostí týkajících se společnosti nebo ovládaných osob, přičemž akcionář má právo tuto žádost na informace či vysvětlení podat i písemně. Rozsah písemné žádosti mohou omezit stanovy, stejně jako mohou určit přiměřené časové omezení pro přednesení žádosti. Vysvětlení v záležitostech týkajících se probíhající valné hromady poskytne společnost akcionáři přímo na valné hromadě a pokud to vzhledem ke složitosti vysvětlení možné není, pak je akcionářům poskytne ve lhůtě do 15 dnů ode dne konání valné hromady. Poskytnutá informace musí být přesná a musí poskytovat dostatečný a pravdivý obraz o skutečnosti,

127 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 414

128 Tamtéž, s. 415-416

na níž se dotaz vztahoval. Právo na vysvětlení lze odepřít v případě, kdy by jeho poskytnutí mohlo přivodit společnosti nebo jím ovládaným osobám újmu, pokud by se jednalo o vnitřní nebo utajovanou informaci podle jiného právního předpisu, nebo pokud je požadované vysvětlení veřejně dostupné. Sdělení o odmítnutí poskytnout vysvětlení pak musí být součástí zápisu z valné hromady.[129]

Akcionář má také právo uplatňovat návrhy a protinávrhy k záležitostem zařazeným na pořad valné hromady, a to jak před uveřejněním pozvánky na valnou hromady, tak i po jejím uveřejnění. Akcionář má touto cestou možnost sdělovat ostatním akcionářům svoji představu o řízení společnosti. Právo uplatňovat návrhy či protinávrhy je nutno odlišit od práva žádat, aby na pořad jednání valné hromady byla zařazena určitá záležitost, tedy kdy má být na pořad jednání valné hromady zařazen další bod, neboť takové právo náleží jen kvalifikovaným akcionářům, jak deklaruje § 369 zákona o obchodních korporacích.[130] Za kvalifikovaného akcionáře se považuje takový akcionář, který vlastní akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota dosáhne alespoň 1 % základního kapitálu.[131]

Akcionář je dále oprávněn požadovat, aby statutární orgán svolal valnou hromadu, kdy jí předloží návrh na přechod všech ostatních účastnických cenných papírů na jeho osobu, a to za podmínky, že tento akcionář vlastní ve společnosti akcie, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota činí alespoň 90 % základního kapitálu společnosti, na nějž byly vydány akcie s hlasovacími právy, a s nimiž je spojen podíl na hlasovacích právech ve společnosti alespoň ve výši 90 %. Takový akcionář je zákonem o obchodních korporacích označován jako hlavní akcionář. Valná hromada je následně statutárním orgánem svolána do 30 dnů, ode dne doručení žádosti hlavního akcionáře. Vlastníci účastnických cenných papírů mají právo na přiměřené finanční protiplnění, jehož výše je určena valnou hromadou na základě znaleckého posudku, který je předložen hlavním akcionářem a který nesmí být starší 3 měsíců. Vlastníci účastnických cenných papírů v akciové společnosti mohou požadovat, aby hlavní akcionář jejich účastnické cenné papíry odkoupil. Hlavní akcionář je tedy pak povinen následně učinit návrh smlouvy na odkoupení účastnických cenných papírů za přiměřené protiplnění. Pokud by hlavní akcionář porušil povinnost učinit veřejný návrh smlouvy, pak by oprávněnému vlastníkovi účastnických cenných papírů vzniklo právo

129 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 87-88

130 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 438

131 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 89

navrhnout navrhovateli uzavření smlouvy o koupi účastnických cenných papírů za přiměřené protiplnění a navrhovateli by tak vznikla povinnost tento návrh přijmout.[132]

Důležitou povinností akcionáře je jeho vkladová povinnost, která zajišťuje vytvoření základního kapitálu akciové společnosti. Akcionář je povinen splatit emisní kurs upsaných akcií v době určené ve stanovách, a to nejpozději do 1 roku. Emisním kurs je peněžitá částka, za níž je akcie vydána a jež je tvořena jmenovitou hodnotou akcie a emisním ážiem, přičemž zákon o obchodních korporacích stanoví, že emisní kurs akcie nesmí být nižší než jmenovitá hodnota akcie. Pokud nastane případ, kdy emisní kurs převyšuje jmenovitou hodnotu akcie, tvoří tento rozdíl emisní ážio. Pokud je akcionář v prodlení se splacením emisního kursu, vzniká mu povinnost uhradit společnosti úrok z prodlení z dlužné částky a pokud nedbá výzvy k nápravě od představenstva či správní rady, může být ze společnosti vyloučen.[133]

Pokud společnost dosáhne zisku a valná hromada schválí účetní závěrku a rozdělení zisku mezi akcionáře, má akcionář právo na podíl na zisku. Pokud ve stanovách ve vztahu k určitému druhu akcií není určeno jinak, určuje se tento podíl poměrem jmenovité hodnoty akcií vlastněných akcionářem k základnímu kapitálu. Podíl na zisku je vyplácen v penězích, avšak stanovy mohou určit i jiný způsob výplaty. Právo na podíl na zisku je volně převoditelné ode dne, kdy valná hromada o rozdělení zisku rozhodla.[134]

2.4.4 Organizační struktura akciové společnosti

Organizační struktura akciové společnosti, tedy její vnitřní uspořádání a určení orgánů a jejich kompetencí, je v porovnání s úpravou ostatních obchodních společností nejpodrobnější. To je zapříčiněno tím, že zákonodárce vycházel z modelu veřejné akciové společnosti s vysokým počtem akcionářů. U takových společností se totiž předpokládá, že na řízení společnosti se nepodílí sami akcionáři, naopak zde bývá obvyklé profesionální vedení složené ze třetích osob, neboť mnohdy drobní akcionáři nemají zájem podílet se na vedení společnosti. Podrobná a komplikovaná právní úprava však již není zcela vyhovující pro společnosti s úzkým okruhem akcionářů nebo pro společnosti s jediným akcionářem.[135]

132 Tamtéž, s. 90-91

133 Tamtéž, s. 86

134 Tamtéž, s. 86

135 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 448

Vnitřní struktura akciové společnosti je právní úpravou rozdělena na dva typy systémů, a to na monistický a dualistický. Základní rozdíl mezi těmito dvěma modely tkví především v rozdělení řídících a kontrolních funkcí mezi volené orgány společnosti. Společné zůstává ale postavení valné hromady, která je v obou případech vrcholným orgánem společnosti.[136]

Dle § 396 zákona o obchodních korporacích je dualistickým modelem systém, ve kterém má řídící funkci představenstvo a kontrolním orgánem je dozorčí rada. V tomto systému je tedy řízení společnosti odděleno od její kontroly.[137] Členové dozorčí rady jsou volení a odvoláváni valnou hromadou, zatímco členy představenstva volí a odvolává dozorčí rada, čímž je zajištěna větší nezávislost členů představenstva na valné hromadě.[138] V případě monistického systému vykonává jak řízení, tak i kontrolu jediný správní orgán, kterým je správní rada. Akciová společnost může systémy vnitřní organizace měnit změnou svých stanov. Ať už společnost zvolí kterýkoliv z těchto dvou systémů, nemá volba systému nikdy dopad na zákonná ustanovení týkající se valné hromady.[139]

Bez ohledu na to, zda se zakladatelé či později akcionáři rozhodnou pro kterýkoliv ze dvou výše zmiňovaných modelů vnitřního uspořádání společnosti, valná hromada vždy zůstává obligatorním orgánem. Úkolem valné hromady je rozhodovat o nejdůležitějších otázkách týkajících se společnosti, a to včetně jejího trvání. Především z tohoto důvodu je valná hromada zákonem označována jako nejvyšší orgán společnosti.[140] Akcionáři na valné hromadě, anebo i mimo ni, vykonávají své právo podílet se na řízení společnosti. Všichni akcionáři se jí účastnit nemusí, avšak minimálně akcionáři s minimálním kvórem pro přijetí příslušného rozhodnutí, neboť minimální kvórum pro usnášeníschopnost valné hromady je upraveno zákonem o obchodních korporacích a dle něj musí přesahovat 30 % základního kapitálu, přičemž akcionáři si ve stanovách mohou určit i kvórum vyšší. Účast akcionáře na valné hromadě je možná osobně nebo v zastoupení. Plná moc pro zastupování na valné hromadě musí mít vždy písemnou formu a vždy z ní musí jasně vyplývat, zda byla udělena pro zastoupení na jedné či na více valných hromadách.[141]

136 Tamtéž, s. 448

137 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 91

138 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 449

139 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 91

140 ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. Právo obchodních korporací. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8, s. 449

141 Havel, B. a kol. In: MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance. 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3, s. 91-92

3 VYUŽITÍ OBCHODNÍCH KORPORACÍ V PODNIKATELSKÉ ČINNOSTI

Pro rozvoj každé podnikatelské činnosti jsou velmi důležité vlivy, které na podnikání působí, tedy tzv. podnikatelské prostředí, kam se řadí i legislativní podmínky dané země. V souvislosti s legislativním prostředím se pak posuzují např. faktory jako vhodnost či nevhodnost legislativy, vymahatelnost práva, administrativní zátěž a přehlednost právní úpravy podnikání.[142]

Správný výběr formy obchodní společnosti je pro úspěch zvoleného obchodního plánu velice důležitý. Opomenout přitom nelze ani otázku podnikatelského záměru a odvětví, v němž se má podnikatelský záměr uskutečnit, plánovaný počet zaměstnanců, resp. velikost podniku, a z účetního hlediska pak také zdanění dosaženého zisku společnosti.

V případě, že fyzická či právnická osoba zvažuje založení obchodní společnosti, pak je velmi důležité mít na zřeteli několik kritérií, jež je třeba si důkladně vyhodnotit a následně pak vybrat tu nejvhodnější formu obchodní společnosti, z nichž poměrně významné jsou jmenované níže:

- omezené či neomezené ručení za dluhy společnosti,
- nároky na základní kapitál,
- výše základního kapitálu,
- náročnost založení (formální proces a náklady na založení a provozování podniku),
- rozdělení zisku,
- oprávnění k řízení,
- počet zakladatelů.[143]

142 MULAČOVÁ, V. , MULAČ, P. Obchodní podnikání ve 21. století. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4780-4, s. 43

143 FIREMNIFINANCE.CZ: Porovnání jednotlivých forem obchodních společností [online]. © 2016 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://firmy.finance.cz/zivot-podnikatele/zahajeni-podnikani/obchodni-korporace/srovnani/

3.1 Porovnání jednotlivých forem obchodních společností

Dle zákona o obchodních korporacích rozlišujeme dvě základní skupiny obchodních společností – osobní (nemají zákonnou povinnost vytvářet základní kapitál) a kapitálové (zákon jim ukládá povinnost vytvářet základní kapitál a určuje také jeho výši).

Osobní obchodní společnosti:

- veřejná obchodní společnost (v.o.s.)
- komanditní společnost (k.s.)

kapitálové obchodní společnosti:

- společnost s ručením omezeným (s.r.o.)
- akciová společnost (a.s.)

Všechny právní formy osobních a kapitálových obchodních společností mají své charakteristické rozhodné skutečnosti, stejně jako své výhody a nevýhody, které jsou pro výběr vhodné právní formy obchodní společnosti pro určitý typ podnikání rozhodující.

Porovnání jednotlivých obchodních společností na základě hlavních kritérií, která jsou klíčová pro zvolení nejvhodnější formy obchodní společnosti pro podnikatelskou činnost, je přehledně znázorněno v tabulce níže.

Obr. 2 Porovnání jednotlivých forem obchodních společností

	v.o.s.	k.s.	s.r.o.	a.s.
Ručení za dluhy společnosti	Každý ze společníků neomezeně celým svým majetkem	Komplementáři celým svým majetkem, komanditisté jen do výše nesplacených vkladů nebo komanditní sumy	Společníci ručí pouze do výše nesplacených vkladů	Akcionáři za dluhy společnosti neručí
Základní kapitál	Zákonem není výše základního kapitálu stanovena	Zákonem není výše základního kapitálu stanovena, komanditisté ale mají vkladovou povinnost	Zákonem stanovena minimální výše základního kapitálu 1 Kč (v případě jediného společníka), vkladová povinnost každého společníka je min. 1 Kč	Zákonem stanovena povinná výše základního kapitálu min. 2 mil. Kč (resp. 80 tis. EUR)
Náročnost založení	Nižší	Nižší	Vyšší	Nejvyšší
Rozdělení zisku	Společníci si rozdělují stejným dílem	Napůl mezi komplementáře (mezi sebou stejným dílem) a komanditisty (dle výše vkladů)	Rozdělení dle výše splacených vkladů (pokud společenská smlouva nestanoví jinak)	Dle akcií
Oprávnění k řízení	Všichni společníci	Komplementáři	Jednatel (é) / rada jednatelů	Představenstvo
Počet zakladatelů	Min. 2 fyzické nebo právnické osoby	Min. 1 komanditista a 1 komplementář	1 fyzická nebo právnická osoba	1 fyzická nebo právnická osoba

Zdroj: FIREMNIFINANCE.CZ: Porovnání jednotlivých forem obchodních společností [online]. © 2016 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://firmy.finance.cz/zivot-podnikatele/zahajeni-podnikani/obchodni-korporace/srovnani/

3.2 Obecný souhrn možností využití jednotlivých forem obchodních společností v podnikatelské činnosti

Výhody a nevýhody jednotlivých obchodních společností lze nejlépe vyčíst ze druhé kapitoly této bakalářské práce, která se podrobně zabývala charakteristikou a právními aspekty jednotlivých obchodních společností.

Na základě jak obecné charakteristiky, tak i právních aspektů a výčtu předností a nevýhod jednotlivých forem obchodních společností lze uvést, že:

- veřejná obchodní obchodní společnost je spíše vhodná pro menší podniky či společnosti s rodinnou tradicí, např. v oblasti služeb nebo řemeslné činnosti. Na jedné straně zde zákon sice nevyžaduje od společníků vkladovou povinnost ani zřizování základního kapitálu, avšak je nutno brát na zřetel, že každý ze společníků ručí za dluhy společnosti neomezeně, a to celým svým majetkem. Ke kladům lze přičíst také to, že žádný ze společníků není ve vedení společnosti znevýhodněn, oprávnění společnost řídit mají všichni společníci a zisk společnosti si mezi sebe dělí rovným dílem. Náročnost na založení veřejné obchodní společnosti je také nižší, společenská smlouva nemusí mít formu notářského zápisu.

- Pro spíše menší či rodinné podniky s menším počtem zaměstnanců, např. v oblasti služeb nebo obchodu, je také vhodná komanditní společnost. Musí být založena vždy alespoň jedním komplementářem a jedním komanditistou a i když jí zákon neukládá povinnost vytvořit základní kapitál a komplementářům ani vkladovou povinnost, tak komanditisté vkladovou povinnost ze zákona mají. Zisk společnosti se pak mezi komanditisty rozděluje dle výše jejich vkladu. Statutárním orgánem komanditní společnosti jsou všichni společníci, tedy komplementáři i komanditisté, a založení společnosti nevyžaduje podobu notářského zápisu.

- na akciovou společnost klade zákonodárce nejvíce nároků a je tak nejnáročnější, co se jejího založení týče. Zákon o obchodních korporacích jí totiž stanovuje povinnou výši základního kapitálu ve výši 2 000 000 Kč nebo 80 000 euro, pokud vede účetnictví v eurech a také vkladovou povinnost ve formě akcií,

přičemž dle akcií se následně také rozděluje mezi společníky zisk společnosti. Řízení společnosti je v rukou představenstva a jmění a závazky společnosti jsou zcela odděleny od majetku jednotlivých akcionářů, tudíž tito za dluhy společnosti neručí. Poměr vkladu k základnímu kapitálu je zásadně základním měřítkem pro rozsah řady akcionářských práv, jakým je např. hlasovací právo. Tento typ obchodní společnosti je nejlépe vhodný pro podniky velkého rozsahu a s velkým počtem zaměstnanců, finanční společnosti či nadnárodní korporace.

- Společnost s ručením omezeným se vyznačuje zákonem stanovenou minimální výší základního kapitálu ve výši 1 Kč, založena může být i jen jediným zakladatelem, a to jak pro podnikatelskou, tak i pro nevýdělečnou činnost. Společenská smlouva musí mít podobu veřejné listiny. Za společnost jedná jednatel společnosti a společníci ručí za závazky společnosti jen do výše svých nesplacených vkladů. Zisk společnosti se dělí mezi společníky dle výše jejich vkladu. Společnost s ručením omezeným je flexibilní a má jednoduchou formu. Jak dokládají na obrázku níže údaje ze Statistické ročenky České republiky 2022, kterou vydal Český statistický úřad, je společnost s ručením omezeným nejoblíbenější formou obchodní společnosti v naší republice.

Obr. 3 Právnické osoby podle vybraných právních forem (stav k 31. 12.)

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ				
12-7 Právnické osoby podle vybraných právních forem (stav k 31. 12.)				
Právní forma	2020		2021	
	absolutně	%	absolutně	%
Registrované právnické osoby celkem	**788 141**	**100,0**	**803 942**	**100,0**
v tom:				
obchodní společnosti celkem	527 367	66,9	543 037	67,5
z toho:				
veřejné obchodní společnosti	5 913	0,8	5 736	0,7
společnosti s ručením omezeným	491 811	62,4	507 405	63,1
akciové společnosti	26 733	3,4	26 974	3,4

Zdroj: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: Statistická ročenka České republiky – 2022, 12. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ, 12-7. Právnické osoby podle vybraných právních forem (stav k 31. 12.) [online]. © 28.11.2022 [cit. 2023-03-0š]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/12-organizacni-struktura-narodniho-hospodarstvi-si3wwu1fcb

ZÁVĚR

Pro rozvoj ekonomiky České republiky představují obchodní společnosti a podnikatelská činnost nedílnou a důležitou součást. Aby mohla kterákoli z forem obchodních společností dobře a prospěšně fungovat, je nutné se správně rozhodnout, která z právních forem je pro daný podnikatelský plán a cíl tou nejvhodnější. Založení a následný vznik ať už osobní či kapitálové společnosti je rozhodným krokem v podnikání a před jeho uskutečněním je zcela nezbytné se dobře orientovat v platné právní úpravě obchodních společností a být důkladně seznámen s obecnou úpravou i právními aspekty jednotlivých forem obchodních společností, neboť tyto se od sebe liší. Zákonodárce klade na založení, vznik a fungování jednotlivých forem obchodních společností různé povinnosti, jako jsou např. povinnost vkladu, povinnost tvořit základní kapitál a především pak různě stanovenou povinnost ručení za dluhy společnosti, které právě v mnoha případech sehrají rozhodující roli při volbě právní formy obchodní společnosti pro podnikatelskou činnost. Zákonodárce samozřejmě též definuje pro zakladatele a společníky různá práva.

Autorka považuje dostatečnou a přesnou informovanost a orientaci v dané problematice za velmi důležitou, a proto si za cíl bakalářské práce stanovila právě důkladné osvětlení platné legislativy upravující obchodní korporace, a to formou podrobnějšího seznámení s charakteristikou jednotlivých forem osobních a kapitálových obchodních společností spolu s výkladem práv a povinností společníků a též s uvedením právních aspektů založení a vzniku jednotlivých forem obchodních společností. Možnosti využití obchodních společností pro podnikatelskou činnost zde pak byly pojaty spíše obecně, a to formou srovnání základních kritérií a výhod a nevýhod jednotlivých forem obchodních společností.

Cíl bakalářské práce byl tedy ve formě důkladně propracovaných třech hlavních kapitol naplněn a autorka pevně věří, že text této bakalářské práce, který představuje ucelený náhled na obecnou, ale i právní charakteristiku osobních a kapitálových společností, může být všem budoucím zakladatelům cenným přínosem a srozumitelná forma podání tematiky také vhodným vodítkem při volbě správné právní formy obchodní společnosti pro jejich podnikatelský záměr. Neboť nedostatečná informovanost či snad nesprávné znalosti právní problematiky obchodních společností, uspěchané zřízení podnikání a nepromyšlené financování spojené s počátkem podnikání, mohou obchodní společnost dostat do značných obtíží a mnohdy zapříčinit i její zánik.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

1. ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací.* 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8
2. ELIÁŠ, K., POKORNÁ, J., DVOŘÁK, T. Kurs obchodního práva. Obchodní společnosti a družstva. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-048-5
3. HOLEČKOVÁ, L., HYRŠLOVÁ, J. *Ekonomika podniku.* 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2018. ISBN 978-80-87839-90-4
4. CHALUPA, I., REITERMAN, D., HOLÝ, V. *Obchodní korporace. Obecná část. Základy soukromého práva V.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-577-0
5. KOLEKTIV AUTORŮ. *Jak vypracovat bakalářskou a diplomovou práci*. 6. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2015. ISBN 978-80-7452-106-5
6. MORAVEC, T., ANDREISOVÁ, L. *Obchodní společnosti pohledem Corporate Governance.* 1. vyd. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-1217-3
7. MULAČOVÁ, V. , MULAČ, P. *Obchodní podnikání ve 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4780-4
8. ROZEHNAL, A. *Obchodní právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-524-1

Seznam použitých internetových zdrojů

1. Česká republika. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). In: Sbírka zákonů ČR
2. Česká republika. Zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník. In: Sbírka zákonů ČR
3. EPRAVO.CZ: *Novela zákona o obchodních korporacích aneb jaké změny přinese* [online]. © 10.03.2020 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/novela-zakona-o-obchodnich-korporacich-aneb-jake-zmeny-prinese-110700.html

4. PARLAMENT ČR, Poslanecká sněmovna. Důvodová zpráva k zákonu č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Nakladatelství ANAG, 2012.

5. ZAKONYPROLIDI.CZ: *Zákon č. 33/2020 Sb.* [online]. © 2020 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-33

6. FIREMNIFINANCE.CZ: *Porovnání jednotlivých forem obchodních společností* [online]. © 2016 [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: https://firmy.finance.cz/zivot-podnikatele/zahajeni-podnikani/obchodni-korporace/srovnani/

7. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: *Statistická ročenka České republiky – 2022, 12. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ, 12-7. Právnické osoby podle vybraných právních forem (stav k 31. 12.)* [online]. © 28.11.2022 [cit. 2023-03-0š]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/12-organizacni-struktura-narodniho-hospodarstvi-si3wwu1fcb

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schematické vyjádření podílu…… 21

Obrázek 2: Porovnání jednotlivých forem obchodních společností……..53

Obrázek 3: Právnické osoby podle vybraných právních forem (stav k 31. 12.)……55

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Lucie Šebestíková
Obor: Právo v podnikání
Forma studia: kombinované studium
Název práce: Obchodní společnosti a možnosti využití jednotlivých forem v podnikatelské činnosti
Rok: 2023
Počet stran textu bez příloh: 48
Celkový počet stran příloh: 0
Počet titulů českých použitých zdrojů: 8
Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0
Počet internetových zdrojů: 7
Vedoucí práce: JUDr. Aleš Zpěvák, Ph.D.